

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

Využívání volného času u žáků základní školy

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí diplomové práce:
Mgr. Miroslava Hajdová

Vypracovala:
Bc. Dana Macůrková

Brno 2009

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma "Využívání volného času u žáků základní školy" zpracovala samostatně a použila jen literaturu uvedenou v seznamu literatury, který je v práci uveden.

.....
Bc. Dana Macůrková

Poděkování

Děkuji paní Mgr. Miroslavě Hajdové za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé diplomové práce.

Dále děkuji paní PaedDr. Libuši Mazánkové, Dr. za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé diplomové práci.

Brno, 21. března 2009

Bc. Dana Macůrková

Obsah

Úvod	1
1. Volný čas v životě člověka	3
1.1 Volný čas v minulosti	4
1.2 Volný čas v současnosti	9
1.3 Rodina a volný čas	12
2. Volnočasové aktivity žáků základní školy	20
2.1 Specifika volného žáků ZŠ	20
2.2 Zařízení pro volný čas	31
3. Průzkum žáků základních škol na vesnici a ve městě	42
3.1 Projekt průzkumu	42
3.2 Analýza výsledků	47
3.3 Shrnutí výsledků průzkumu	75
Závěr	85
Resumé	87
Anotace	88
Seznam použité literatury	90
Přílohy	

Úvod

Pro svou diplomovou práci jsem si vybrala téma „Využívání volného času u žáků základní školy“, protože mě zajímá z několika důvodů. ***Cílem diplomové práce je zmapovat, jakou možnost mají děti ve využívání volného času, jak se jim věnují rodiče a co jim nabízí škola.***

Tato práce je rozdělena do několika kapitol, v první kapitole se zabývá definováním volného času, popisuje volný čas v historii, kdy vznikl a jakým způsobem lidé a děti trávili volný čas a popisuje volný čas v dnešní době. Pak následuje popis o využívání volného času v rodině, jaký vliv mají na děti rodiče a o tom, jestli rodičům opravdu záleží, jestli jejich děti využívají volný čas smysluplně. Dále se zabývá tím, jestli se rodiče dětem věnují a natolik jsou ochotni své děti doprovázet do kroužků a na sportovní a kulturní akce.

Další kapitola se zabývá volnočasovými aktivitami žáků základních škol. Mapuje tu problematiku, čím se zabývají děti v dnešní době, jaké rozdílné zájmy mají mladší a starší žáci a chlapci a děvčata, a popisuje tu jednotlivé oblasti zájmů. V další podkapitole se popisuje, jaké nabídky dává škola a společnost. Nastiňuje se tu problematika, jaké děti mají vyžití volného času v různých organizacích, jaké jsou materiální, prostorové a finanční možnosti. Popisuje se tu různé školní a kulturní instituce, kde žáci mají možnost trávit svůj volný čas.

V další kapitole, která by se dala nazvat praktická, si klade za cíl hlubší pochopení využívání volného času prostřednictvím průzkumu. Bylo vytipováno několik základních škol, kde se průzkum prováděl. K tomuto účelu byl sestaven

dotazník, který byl distribuován mezi žáky třetích a osmých tříd ve vesnických a městských škol. Bylo tam také zjišťováno, jaké kroužky a volnočasové aktivity nabízejí jednotlivé školy a jaké kulturní vyžití je v jednotlivých vesnicích a ve městě. Tyto zjištěné výsledky byly zpracovány kvantitativní a kvalitativní metodou a podrobně popsány.

1. Volný čas v životě člověka

Co je to volný čas, můžeme jej definovat různě. Podle sociologie je volný čas považován za to, že si v něm člověk může svobodně zvolit podle svých zájmů, nálad a pocitů svou činnost (Sak, 2004).

Je to čas, kde člověk volí a dělá takové činnosti, které mu přinášejí radost, zábavu, potěšení a odpočinek, které obnovují a rozvíjejí jeho tělesné a duševní schopnosti.

Je to čas, v němž je člověk sám sebou a koná svobodně a dobrovolně činnosti jak pro sebe, tak i pro druhé ze svého zájmu. Také je to čas, který zbývá po splnění pracovních a nepracovních povinností. Hlavní funkcí volného času je odpočinek, zábava a rozvoj osobnosti. Volný čas je čas, kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků, jež vyplývají ze sociálních rolí, zvláště z dělby práce a z nutnosti zachovat a rozvíjet svůj život. Volný čas plní nejen funkci psychologickou, čímž rozumíme uvolnění, zábavu a rozvoj, ale funkci i sociální, terapeutickou a ekonomickou. Sociální funkci zahrnuje socializaci v různých sociálních prostředích, rodiny a sdružování, symbolická příslušnost vyjadřují vztah ke skupině a obsahuje potvrzení vlastní osobnosti a sociální uznání. Funkce terapeutická, která je dosti opomíjená, zahrnuje hledisko zdravotní, smyslový rozvoj, prevenci chorob a zdravý životní styl. Ekonomická funkce doceňuje hospodářský význam volného času pro jednotlivce a pro společnost.

České oficiální dokumenty za funkce volného času pokládají relaxaci,

regeneraci, kompenzaci, sociální prevence a výchovu (Hofbauer, 2004).

Když nahlédneme na trávení volného času u dětí, zjistíme, že jej tráví různě. Některé děti tráví svůj volný čas aktivně, sportují, čtou, tvoří ve výtvarné činnosti, hrají na hudební nástroj nebo zpívají, a některé děti jej tráví pasívně, jako je sledování televize, videa, internetu nebo toulání se po ulici.

1.1 Volný čas v minulosti

Jak lidé a děti tehdy využívali svůj volný čas v minulosti. Odkdy vlastně začal existovat volný čas. Pokusím se tu stručně popsat a definovat volný čas v minulosti v jednotlivých obdobích.

Antika

Volný čas existuje již od nepaměti, jenže tehdy nebyl definovatelný jako v dnešní době. Tehdy ho lidé pokládali za přirozenou součást svého života. V dávné minulosti už domorodci využívali svůj volný čas, aby si odpočinuli od všedních prací a shánění potravy. Volný čas trávili tancem, hrami a různými oslavnými rituály. Jejich děti se na tom podílely svou účastí.

Také staří Řekové v antické době využívali svůj volný čas aktivně. Odmítali lenošení a nudu a snažili se sebevzdělávat a pěstovat sport. Trávení volného času antických Římanů bylo podobné jako u Řeků. Na práci měli své otroky, a Římané jako svobodní občané svůj volný čas využívali ke svému fyzickému a duševnímu

rozvoji. Co však měli společné, je, že navštěvovali hojně divadla, které se konaly v amfiteátru, a různé sportovní hry a olympiády. Antické Řecko proslulo sportovními olympiády a Římská říše se proslavila koňskými dostihy, které se konaly v circích. Bohužel Římané jako otrokářská země byla proslulá gladiátorskými hrami, při kterých během boje přišlo o život hodně otroků a gladiátorů.

I děti v antice hrály ve volném čase různé hry. Děti měly hračky, obruče, biče nebo jojo a jezdící vozíčky, které táhly dokonce i husy. Někdy hrály kostky, pouštěly si draka a stavěly svým dřevěným panenkám domečky. Často děti ve hrách napodobovaly své rodiče a dospělé. Děti také hodně sportovaly, zápasily spolu, házely oštěpem a věnovaly se atletice (Chistolmová, 1998).

Středověk

Volný čas ve středověku byl více svázán s prací. Dovolena, jakou známe dnes, byla tehdy prakticky nemožná. Volný čas byl výsadou pro feudály, protože středověká církev hlásala, že práce je méněcenná a vhodná pro nižší vrstvy jako trest a pro vyšší vrstvy je zábava jako cesta k Bohu (Verdon, 2003).

To se uplatňovalo i v řadových církevních školách. Podle církve byla záhalka a prázdný čas považován za hřích. Výsledkem bylo úsilí žatstvo v ústavech stále za každou cenu zaměstnávat. Pochopitelně se při celodenních ústavních režimech se kromě modlitbech a návštěvy kostela uplatňovalo další činnosti jako je divadlo a hudba. Učitelé na školách všech druhů cvičili své vokalisty a instrumentalisty, kteří zpívali a hráli na veřejných představeních. Bohoslužby, divadlo a slavnosti

byly základní náplní volného času dětí (Přadka, 1999).

Po sedmnáctém století docházelo k prudkému industriálnímu rozvoji a volný čas byl spjat s proměnami práce a životního způsobu obyvatel měst a vesnic. Tehdy začal dlouhodobý proces uvolňování života člověka od domova jako současného bydliště, pracoviště a místa trávení volného času. Bohatí obyvatelé měst si začali budovat víkendové domky, kavárny a kluby. Na základě rychle vznikajícího moderního strojového průmyslu dělníci zase usilovali s úspěchem o zkracování pracovní doby, která tvořila velkou část dne a celého života dospělých a dětí. Tím získali dostatek času na regeneraci a také na sebevzdělávání, rozvoj zájmů a na sociální a veřejnou činnost. Postupně se objevovaly vzdělávací hudební, divadelní, tělovýchovné nebo turistické aktivity, pořádaly se výlety, slavnosti, shromáždění, vznikaly kluby, dělnické domy, zájmové oborové, sociální a politické organizace. Zásluhou obcí, sdružení dospělých a mládeže, osvícených pedagogů, lékařů a veřejných pracovníků se začaly rozvíjet nové typy činností a realizačních institucí. Nejprve to byly aktivity a zařízení s původním jednoznačným určením pro dospělé, které část své pozornosti obracely také na děti a mládež. Byly to například sportovní a tělovýchovné činnosti, hřiště, tělocvičny a další zařízení. U nás to byla organizace Sokol, která vznikla v roce 1862. Během devatenáctého a dvacátého století postupně vznikala další sdružení a organizace zaměřená pouze pro děti a mládež, která pro ně vytvářela nový specifický životní a výchovný prostor. V Anglii to bylo například sdružení YMCA a YWCA a skautské hnutí, které se rozšířilo i do celé Evropy (Pávková, 2002).

Válka a komunismus

V dobách válečných přinesla vznik totalitních režimů s vládou jedné strany také bohužel vznik jednotných organizací mládeže. V Rusku to byla například Komsomol a Pionýr a v Německu Hitlerjugend, která byla povinná pro veškerou německou mládež.

V poválečné době u nás pod vlivem Sovětského svazu začalo budování socialismu ve všech směrech, včetně dětské a mládežnické jednotné organizace. Organizace musela být nejen jednotná, ale také masová. Masy mládeže měly budovat poválečné hospodářství, byty, silnice a přehrady. Také měly pěstovat novou kulturu, především lidové umění a měly se stále školit a vzdělávat v duchu ideologie (Přadka, 1999).

V nesocialistické části Evropy, kde se rozvíjela plurativní společnost nezatížená na ideologii, se začaly zakládat herní prostory, hřiště, sportovní a turistické zařízení, domy mládeže a střediska pro volný čas. Jejich rozvoj podporovaly státní orgány včetně legislativních opatření a zákonných norem.

U nás v sedmdesátých letech začal nástup normalizace a vznikem jednotných organizací jako je Svaz mládeže a Pionýrská organizace. Volný čas se stává objektem plánování a kontroly. Rozvíjí se tu síť domů pionýrů a jako zájmové kroužky jsou organizované specializované stanice mladých techniků, přírodovědců a turistů. V době normalizace lidé hodně o víkendech jezdili na chaty, aby se oprostili od všedních starostí a byli v přírodě a sami sebou. Také mládež vyrážela

do přírody. Ve všední dny chodily do školy, do kina a četly knihy a o víkendech začala hra na svobodu a jely vlakem, autobusem či pěšky do přírody stanovat a dělat táboráky. Děti a mládež rovněž sportovaly.

V minulém režimu děti a mládež nevlastnily počítač, mobil, nebyl internet a video měl doma málokdo. V televizi nebylo větší množství programů a kanálů jako nyní. Děti tehdy měly více pohybu, více chodily do přírody, na turistiku a dělaly sport v různých tělovýchovných organizacích. Sport dětem nesloužil jako prostředek ke zdraví, ale jako společenský a socializační prostředek, děti se seznamovaly s novými kamarády a upevňovaly přátelské vztahy mezi sebou (Nádvorník, 1984).

Tělovýchovné organizace byly jednotné a masové. Bývalé Československo se zvláště proslavilo spartakiádami, které se konaly jednou za pět let na pražském Strahově. Mělo to ideologický charakter a cvičili ji všichni lidé od raného věku až do dospělosti. Sametová revoluce v listopadu 1989 změnila nám všem život, včetně využívání volného času.

1.2 Volný čas v současnosti

Jak jsem již naznačila, po sametové revoluci došlo k velkým změnám. Změnila se situace dětí a mládeže především v sociální oblasti, čímž došlo ke zvýšení životní úrovně a ke změnám využívání volného času. Kromě pobytu na chatách o víkendu se obohatil o cestování do zahraničí, v domácnosti začaly přibývat počítače a také velká nabídka programů v televizi. V opačném případě dochází ke zhoršení životní úrovně některým rodinám s dětmi a tím k omezení efektivnímu a kvalitnímu trávení volného času.

Majetky se navrátily dětským organizacím, které přestaly být jednotné a monopolní, a činnost organizací je přenecháno po materiální stránce šlechetnosti některých sponzorů a firem a jejich darů (Přadka, 1999).

Některé organizace, jako je pionýr, školní družiny a kluby a základní umělecké školy pokračují v činnosti a rozvoji, jiné organizace vznikly jako nová zájmová sdružení. Zařízení pro děti a mládež a sdružení se začaly vyrovnávat s novými společenskými a vnitřními podmínkami své existence a činnosti a reagovat na pluralitní, soutěžní a konkurenční prostředí, které proniká ze společnosti do volného času dětí a mládeže. Jsou také nuceni se otevírat novým obsahům, jako je počítač, internet, ekologie a mezinárodní aktivity. Také zařízení začaly nabízet mnohotvárné a účinné nabídky zesilovat výchovu dětí a mladých lidí k demokratickému občanství a nové možnosti k podílu na společenských aktivitách.

Ve společnosti se také začalo rozhodovat o rozvoji talentu jedince ve volném

čase, o naplnění jeho potřeb a zájmů, a tím k utlumování negativního sociálního zrání. Proto by měla společnost zabezpečit kvalitní trávení volného času dětí a mládeže, aby se vyhnula rozvoji negativních sociálních rysů. I když primitivní ekonomický kalkul vidí volný čas dětí a mládeže jako zbytkovou oblast, hlubší ekonomický pohled uznává ekonomický význam kvalitní využívání volného času dětí a mládeže. Tím, že děti a mládež budou trávit volný čas efektivně, se ušetří prostředky na kriminalitě a narkomanii. Proto by měla společnost věnovat trvalou pozornost na potřeby a výchovu dětí a mládeže ve volném čase.

Způsob využívání volného času také souvisí s životním stylem člověka. Jsou to hodnotové orientace, které člověk aktivně prosazuje. Někteří lidé upřednostňují aktivnímu trávení volného času, vzdělávání, sportování a jiní lidé dávají přednost spíše pasivnímu trávení volného času, jako dívání se na televizi, chození do restaurace a nic nedělání. V dnešní době jsme svědky, že většina lidí využívá svůj volný čas konzumním způsobem. Nastala velká spotřeba médií a zážitků. Sledování televize, práce s počítačem, internet, poslech rozhlasu a nahrávek všeho druhu, četba novin a časopisů, to vše spolyká velkou část volného času (Vážanský, 2001). Je nesporné, že televize, video a počítač masivně ovlivňuje u dětí skladbu jejich dne, zájmy, vzory k napodobování, způsoby chování, hodnotové systémy, názory a postoje. Děti mají v médiích různé výběry, v prvním případě se vytváří skupina závislých konzumentů čehokoli, případně výběrově inklinujících k těm nejbezpečnějším nabídkám a posléze zcela ztrácejících schopnost kritického výběru. V druhém případě jiní však cíleně vyhledávají z multimediální nabídky

podle svého kritéria hodnoty, odpovídajících jejich životním cílům. Televize je nejběžnějším médiem, u něhož děti tráví u televize či videa denně až dvě hodiny a o víkendech to bývá i šest hodin.

Dítě pak prožívá takzvaný televizní život, což může vést k oslabování vnímání skutečného života s jeho krásami, povinnosti, nároky a možností. Na tuto strunu hrají komerčně orientované stanice, které svými pořady mnohdy působí programové ztvárňování dětí jako jejich konzumentské masy. Děti propadlé televizní závislosti ztrácejí zájem a citlivost, co ve svém reálném životě prožívají a mohou prožít, ale naopak dávají přednost zážitkům zprostředkovaným televizí. Také sledování programů si děti často vynucují podle toho, co se mezi nimi stávají módou, se kterou je nutno držet krok a pak k tomu dochází k celé řadě masových nápodob a identifikací (Helus, 2004).

Společensky vysoce ceněné kulturní a sportovní aktivity zůstávají na okraji zájmu. Nepříznivě vyznívá i pro veškeré pohybově orientované činnosti, jako je upevňování tělesné kondice, tak se týká i údržby zahrady a domácnosti. V poslední době se rozšířilo využití volného času přátelskými kontakty mezi lidmi, různými oslavami a párty spojené s dobrým jídlem a pitím. Zvláště v létě jsou populární zábavné párty spojené s grilováním. Pro starší děti je pak příležitost se setkávat se stejně starými kamarády a bavit se spolu.

1.3 Rodina a volný čas

Rodina tvoří základní primární sociální skupinu. Rodina je biologicky důležitá pro udržení lidstva a také jednotkou společnosti. Hlavní smysl rodiny je reprodukční, protože utváří člověka jako bytost biologickou i jako bytost kulturní. Rodina je prvním a závazným modelem společnosti, s kterým se dítě setkává. Formuje dítě podle hodnotového systému a podle vlastní tradice.

Rodina je nejužším spojením muže a ženy a také dětmi. Jsou spojeni společným soužitím, vzájemnou morální odpovědností a vzájemnou pomocí. Rodina je základním článkem sociální struktury i základní ekonomickou jednotkou.

V rodinném prostředí se lidé učí reagovat na svět kolem sebe, na různé situace, v nichž se ocitají. Člověk se v ní učí celý život hrát základní sociální role. Obsah role je v dnešních rodinách velmi proměnlivý a je vždy podmíněn kulturní a dobovou situací. Rodinné prostředí by mělo dítěti poskytovat v dostatečném množství mnohostranné podněty, ideálem je harmonické prostředí. Současný stav rodinného prostředí je podrobován oprávněné kritice, někteří odborníci hovoří dokonce o krizi rodiny. Rodiče mají na své děti stále méně času, mnohdy v rodinách převládají materiální hodnoty a starosti. Ubývá společných činností a prožitků ve volném čase. Skladba rodin je nyní dvougenerační, trendem je jedno dítě, model dvou dětí je v rodině pomalu opouštěn. Matky mívají první dítě v pozdějším věku než dříve a také přibývá svobodných matek. Dochází k vnitřní a vnější struktuře rodin. Vyskytuje se mnoho rodinných problémů, včetně

nezaměstnanosti a vysoké rozvodovosti.

V České republice zákon vymezuje o rodině základní práva a povinnosti, která upravuje vztahy mezi rodinou a společností. Rodičům je svěřena důležitá a rozhodující úloha výchovy. Rodiče jsou povinni pečovat důsledně o výchovu a výživu a dbát na správné chování a jednání dětí. Za své děti jsou zodpovědní až do 15 let jejich věku. Pro rodiče by mělo být samozřejmostí dávat dítěti lásku, pocit jistoty a ochrany a harmonické rodinné zázemí. Důležité je, aby se dítě mohlo se svými problémy s důvěrou obrátit se na rodiče. Rodiče by měli dbát na zdravý tělesný vývoj svých dětí, vštípit jim základní hygienické návyky a správného stravování. Rodina by měla být schopna nejen zabezpečit dítě po hmotné stránce, ale i poskytnout mravní hodnoty, estetické cítění a předávat jim své životní zkušenosti. Je také nutné, aby rodiče s dětmi strávili společně volný čas, hráli si s dětmi, podnikali s nimi výlety nebo procházky přírodou a pomáhali dětem při utváření svých koníčků.

Prostředí rodiny má velmi silný vliv na život všech jejích členů. Mělo by naplňovat základní psychické potřeby, především pocit jistoty a bezpečí. Rodina vytváří člověka velmi výrazně. Pomáhá uspokojovat jeho potřeby, přes kterými jedinec vstupuje do společnosti. Zde dítě dostává svou základní hodnotovou orientaci.

Rodinná výchova je základním nejdůležitějším prvkem v naší společnosti. Vychovávat dítě znamená především respektovat jeho osobnost se všemi jejími zvláštnostmi a bezpodmínečně ho milovat. Výchova je záležitostí srdce a vyžaduje

mnoho trpělivosti. Znamená to, že nabídneme dítěti dobré zázemí a tak dlouho ho budeme vnitřně podporovat, dokud sám nepozná cestu.

První tři roky života jsou velmi důležité proto, že se zde tvoří základy pro celý další život. Dítě v tomto období musí cítit zvláštní ochranu a bezpečí. Pod ochranou sbírá klíčové zkušenosti, které určují další vývoj jeho osobnosti. Dítě se musí za všech okolností cítit, že je milováno, chápáno a musí vědět, že se může na své rodiče spolehnout. Pod jejich ochranou se učí překonávat strach, krize a překážky. Pak je pro rodiče radost, když vidí, jak z jejich dítěte vyrůstá morálně bezúhonný člověk, který je ohleduplný k druhým. Je velmi důležité mu dávat příklad, být pro něj kamarádem a povídat s ním. Každé dítě sice s určitými základními předpoklady pro morální jednání narodí, ale jak roste, rodiče mu musí tyto hodnoty postupně vštěpovat.

První sociální vztah, s čím se dítě setkává, je vztah k matce. Mezi prvními věcmi, které dítě v prvních měsících rozlišuje, je její hlas a obličej. Dítě vychovávané rodiči, kteří mu poskytovali lásku, porozumění a rozumné vedení, má vynikající příležitost naučit se, jak má vytvářet úspěšné vztahy k jiným lidem. Dítě se učí, jak příjemné je být s druhými lidmi, neboť se o něj dobře starají a poskytují mu radost a zábavu. Jak dítě vyrůstá, zároveň se učí, že druzí mají také svá práva a potřeby. Zjišťuje, že i ono se může zajímat o to, jak se cítí jiní lidé, a dělat jim radost. Jestliže je rodiče povzbuzují k tomu, aby se volně stýkaly a hrály s jinými dětmi, učí je tak umění vycházet s lidmi a také zároveň sebejistému vystupování. Dítě si pak bude vážit ostatních a přitom si zachová svou osobní autonomii a

nezávislost.

To samozřejmě představuje značný výkon učení. Úspěch velice závisí na příkladu a na stanovení správných pravidel. Děti jsou ovšem vybaveny přirozeným pudem ke sdružování, takže se v tomto ohledu učí velmi rychle.

Raný vývoj dítěte je později doplněn jeho životními zkušenostmi a vlivem vrstevníků. Je důležité, aby v rodinném prostředí byla dítěti projevena empatie a pochopení. Dítě je třeba naučit, aby pocity umělo zvládat zralým způsobem. Děti, které jsou doma takto vedeny, pak lépe dokáží spolupracovat s druhými a jednat s lidmi soucitně a s pochopením.

Vychovávat dítě již v útlém věku je tvrdá práce. Děti jsou jako rostlinky, které se rozvíjejí a dobře se jím daří za předpokladu, že je jím pravidelně projevována láskyplná péče. Tím, že dítě zahrnují projevy lásky a to doteky a slovy, podporují jeho duševní a citový vývoj.

V tomto věku je také důležité podporovat jeho zájmy. Je dobré, když rodiče s dětmi hrají společenské hry, anebo si zajdou do knihovny, kde si půjčí nějaké knihy, které budou společně pročitat. Jindy si mohou dělat různé rukodělné výrobky, s kterými děti mohou obdarovávat své příbuzné nebo kamarády. Když necháme děti místo s hodnotnou knížkou trávit sledováním televize, kde často dávají programy s násilím, a místo společných rodinných akcí potulovat se s kamarády, o kterých nic nevíme a netušíme, jaké jsou jejich zájmy a čím se ve volné chvíli zabývají, nemůžeme se divit, že lehko sklouznou k nežádoucím návykům. Pak se rodiče diví, že dítě začalo brát drogy, šikanuje spolužáky anebo

s nějakou partou v ulicích rozbíjejí lampy či lavičky.

Významným prostředkem rodinné výchovy je sám obsah rodinného života. Společné zájmy, které rodina sleduje, je společná účast na činnostech vědecké, kulturní, pracovní a sportovní povahy. Rodiče mají možnost poskytovat dětem mnoho zajímavých zkušeností a zážitků ze všech oblastí našeho života, přirozenou cestou rozvíjet postoje k sociálním a kulturním problémům, orientovat zájmy, stimulovat potřeby a citlivě usměrňovat chování odpovídajícím demokratickým morálním normám. Rodiče mohou učinit mnoho tím, že svým dětem umožní poznávat krásy vlasti i ostatních zemí, poznávat její minulé a současné materiální a kulturní hodnoty, i další obecné hodnoty, které lidstvo dosáhlo díky usilovné práci.

Velký prostor má rodinná výchova v oblasti estetické a kulturní. Právě v rodinných podmínkách se velmi často u jedince probouzejí první umělecké zájmy a podpora rodiny mu umožní dopracovat mnohdy i vynikajících výsledků v umění a v mimoumělecké estetice.

Nesmíme opomenout i to, že se rodiny liší materiální a kulturní úrovní, systémem výchovy a vzděláním. To samozřejmě ovlivňuje volný čas dětí a jeho náplň. Tak jako děti přebírají od rodičů vzory chování, tak se také přebírají vzory způsobu využívání volného času. Samotný volný čas dětí školního věku můžeme chápat jako organizovaný ze strany rodičů, jako jsou společné hry, výlety, návštěvy, cvičení, sportovní činnosti a čas neorganizovaný rodiči, jako je návštěva kroužků, hry na hřišti, na dvoře, doma, kde se děti na základě spontánnosti hrají (Socialia, 2001).

Samozřejmě existují volnočasové aktivity rodičů s dětmi podle vzdělání. Z hlediska četností kulturních aktivit, které rodiče provádějí s rodiči, najdeme mezi vyučenými rodiči a rodiči, kteří mají vysokou školu významné rozdíly. Mezi vysokoškoláky dominují aktivity, jako je návštěva divadel a koncertů, čtení knih a studium jazyků, častěji se také věnují než lidé vyučení anebo se základním vzděláním sportu, vycházkám do přírody, koníčkům nebo hrám s dětmi. Mezi lidmi se základním vzděláním a lidmi vyučenými naopak dominují aktivity, jako je sledování televize, domácí práce, práce na zahradě, četba časopisů nebo pasivní odpočinek. Kromě kulturního kapitálu využívání volného času dětí ovlivňuje také i ekonomický kapitál. Dělničtí rodiče nedisponují takovým ekonomickým a kulturním kapitálem, jako rodiče s vyšším sociálním statusem. Materiální podmínky dělnické rodiny jsou horší než materiální podmínky středních vrstev. Vyučení lidé také v menší míře věnují kulturním aktivitám než lidé vysokoškolsky vzdělaní a kulturní aktivity a kulturní znalost dětí vyučených rodičů jsou chudší a omezenější než děti vyrůstající s vysokoškolskými rodiči (Katrňák, 2004).

Když děti kvůli ekonomickým důvodům nemůžou realizovat svůj volný čas, otvírá se prostor pro nudu, kde mohou sklouznout k asociální činnosti. Na jedné straně chybí možnosti, kde trávit svůj volný čas, některé zařízení jsou zrušeny, neboť chybí prostředky, a na druhé straně poklesla životní úroveň některých rodin. Většinou krátí finanční položku volného času a kultury na prvním místě mezi výdaji v rodinném rozpočtu (Socialia, 2001).

Rodiče, kteří mají svůj bohatý kulturní kapitál, jsou schopnější více podporovat své dítě při vzdělávání, rozvoje duševních schopností a kulturních dovedností. Kupují dětem stimulační hračky, dopřejí mu zajímavé a obzor rozšiřující prázdniny spojené s cestováním a vzdělávacími aktivitami.

Také zájem, jak děti využívají svůj volný čas, je u vysokoškolských rodičů větší než u rodičů dělníků. Bohužel se také setkáváme s případem, že rodiče své děti přetěžují. Zvláště ambiciózní rodiče přihlašují své děti do různých kroužků, takže dítě kromě školních povinností chodí na tenis, do hudebky či výtvarky, do angličtiny a tak dále. Existují rodiče, kteří měli ve svém dětství svůj sen, ale nerealizovali ho, a teď si umanuli, že se to povede jejich dětem. S vidinou, že jejich dítě bude nějaký sportovní šampion, ho nutí brzo ráno vstávat a vlečou ho na trénink, který ho nebaví a na co nemá předpoklady. To samé je i s hudebním kroužkem. Dítě hraje na housle, které ho nebaví a rodiče ho předvádějí, když přijde návštěva, jako cvičenou opičku. Dítě se musí předvést a rodiče se vychvalují, že z něj bude virtuos (Harpers Bazaar, 2008).

Citliví rodiče, kterým leží blaho dítěte, umějí vypozerovat, co jej baví, jaký má talent, a podle jeho zájmu a finančních a časových možností ho přihlásí do kroužku. Musí vzít v úvahu i to, jestli je kroužek dostupný. Jestli je přímo v bydlišti anebo daleko. Málokterí rodiče mají dostatek času vozit své dítě jednou či dvakrát týdně do kroužku, který je daleko třeba dvacet kilometrů, asi dvě hodiny na něj čekat a pak ho vézt domů. Většinou jsou to rodiče ctižádostiví, kteří chtějí, aby dítě něco umělo a realizovalo svůj talent.

Jak dítě roste, tak spolu s ním se vyvíjejí a mění jeho zájmy. Předškolní dítě by se ještě hrálo a není snadné vypožorovat, co ho baví. Školní děti si už často vybírají samy, co by je bavilo, a také podle toho, že do kroužku chodí jeho spolužáci. Kolem šestnácti a sedmnácti lety se jejich zájmy krystalizují.

Na druhé straně se bohužel setkáme s tím, že někteří rodiče nemají zájem, jak děti tráví volný čas. Většinou jsou to podnikatelé, kteří jsou celý den zaneprázdňeni s prací a na dítě jim prakticky nezbyvá čas. Sice některé děti chodí do kroužků, ale nezajímá je, jaké jejich dítě má zážitky v kroužku a co se mu povedlo. Raději ho zahrnou drahými hračkami s úmyslem, že se s nimi zabaví. A pak to jsou rodiče, kteří si myslí, že to děti k životu nepotřebují a nechávají tomu volný průběh, jak jejich děti využijí svůj volný čas. Pak jsou to dysfunkční a problémové rodiny, které mají dost svých problémů, že na děti nemají čas, natož tak zájem. Děti se pak nudí, prosedí u televize anebo se toulají po ulici. Tady existuje nebezpečí, že děti mohou sklouznout k nežádoucím chováním a návykům. Mimoškolní instituce také nemůžou uhlídat, jestli děti efektivně tráví svůj volný čas.

Faktem je, že to, co si člověk osvojí během dětství ve své rodině, ve které přišel na svět, to si s sebou odnáší na celý svůj život. Rodina vždycky byla základním kamenem ve společnosti a zůstává i teď, i když její úloha a význam v dnešní uspěchané době je často snižována. Myslím si, že rodina zůstává nadále něčím, bez čehož se člověk neobejde, pokud má žít opravdu plnohodnotný život.

2. Volnočasové aktivity u žáků základní školy

2.1 Specifika volného času u žáků ZŠ

Co děti rádi dělají ve volném času v dnešní době? Čím se zabývají a jak si hrají? V čím jsou děti v dnešní době jiné než jsme bývali my dospělí v dřívějších letech jako děti? Dřívější doba byla mnohem jiná než je tomu dnes. Nyní mluvíme o postindustriální a technologické době, kde se využívají informace. Dnešní děti ke své zábavě využívají počítač, mobil, MP3 přehrávače a video či DVD přehrávače a my jako děti jsme měli gramofon, magnetofon a televizi se třemi programy. Ale jedno máme společné. Když si odmyslíme tyhle elektronické vymoženosti, hrají si děti stejně, jak jsme se hráli před dvaceti nebo třiceti lety.

Mladší žáci, když si splní školní povinnosti a napíší si úkoly, využijí volné odpoledne ke svým hrám. Když nemá kroužek, není s kamarády venku, využije své odpoledne hrou. Děti si rády hrají se stavebnicemi, populární je mezi nimi Lego, technické stavebnice, které zajímají většinou chlapce. Dívky se rády hrají s panenkami, je to napodobení hry se skutečností, jako je péče o děťátko, hra na doktory a také hra na učitelku. Děti mají rády stolní hry jako je Člověče, nezlob se, halmu, dámu, mlýn, nadanější zase hrají šachy. Půvab získávají hry s momentem náhody, počínaje člověčem, nezlob se a konče složitými karetními hrami s řadou pravidel. Děti rády hrají černého Petra, kanastu, žolíka a pexeso pro trénování paměti. Moment náhody je silným lákadlem, hráč tam také musí uplatnit svou bystrost, kdyby tam byl náhodný výsledek, hra by ho nebavila.

Velkou věcí je pro školáka hra se zvířaty. Zvíře patří k lidskému světu a o světě dětí to platí dvojnásob. Většinou jsou to pejsci a kočičky, pokud dítě bydlí

v paneláku, lépe se uplatní chovat křečky, morčata, želvy, andulky nebo rybičky. Když rodiče pořizují dětem zvířátko, měli by posoudit, jestli děti o něj mají zájem a dbát na to, aby se o něj dobře staraly. Děti se naučí mít zvířátka rády, pečovat o něj, hrát si s ním a těšit se z něj. Zvíře je živý tvoreček a odvděčí se dítěti svou láskou a přítulností.

Děti také milují skupinové hry, nejmenší se jen tak honí, schovávají se, ale postupem času jsou hry složitější. Děti, které si hrají s kamarády venku, si rády hrají na schovávání, na čápa s barevnou čepičkou, hrají si na celníky a pašeráky a zvláště chlapci zoorganizují bitvu, a zahrají si v nich vojáky, indiány a antické Římany.

Některé hry se blíží ke sportům, děti si hrají s míčem, kluci si s ním kopají a děvčata si s míčem hrají na školku. V létě, když se děti koupají, házejí si s nafukovacím míčem. Děvčata si kromě míče také skákají přes švihadlo anebo na betonu skákají panáka. Kluci rádi hrají kuličky. Kluci kromě toho rádi zápasí a důsledně přitom dodržují pravidla. Z toho se pak vyvíjejí závodivé a týmové sporty. Pro vývoj osobnosti jsou důležité týmové rvavé sporty jako je fotbal, vybíjená, hokej a košíková. Některé děti mají v sobě přebytek agresivity a je nutné ji vybit a vykompezovat vhodným sportem. Takové sporty jsou ritualizované boje. Dochází při nich k tělesnému kontaktu, hráč musí riskovat srážku a při tom cvičí odvalu. Při těchto sportech je sociální trénink bohatší, ve hře je nejen soupeř, ale i spoluhráč. Úspěchu lze docílit pouze souhrou, hráči jsou navzájem závislí. Dítě se učí oceňovat charakterové vlastnosti u druhých a z těchto zkušeností vznikají

krásná kamarádství. Některé děti týmové sporty nemilují, ale raději cvičí svou obratnost, sílu a rychlost. Skáčou do dálky, do výšky, házejí oštěpem nebo šplhají po provaze. Některé děti rády běhají.

Děti také rády čtou. Jakmile se naučí číst a psát, otevře se mu svět knihy. Děti jsou vášnivými čtenáři, pohádky už ztrácejí pomalu na oblibě a láká je dobrodružná literatura s realistickými ilustracemi. Děti stále více žádají přísun informací, a škola jím nestačí. Toto je věk dětských encyklopedií a zábavné literatury. V knihkupectví vychází bohatá nabídka dětských encyklopedií na různá témata a knížky s hrami pro děti. Rodiče by měli dbát o rozvoj dětí ve volném čase a tyto knížky jím pořídit. Děti rády čtou dobrodružné, historické a válečné romány, cestopisy a knihy o technických vynálezech. Děti jsou střízliví realisté a chtějí pochopit okolní svět a jak to v něm opravdu funguje.

Starší děti už tak nečtou dobrodružnou literaturu jako když byly menší. Jejich zájem o čtení se vyhraňují, chlapci více čtou historické a válečné témata a sci-fi, děvčata více čtou dívčí milostné romány, romantické příběhy a některé dívky se zajímají o poezii (Langmeier, 1998).

Pokud jde o společenské hry, starší děti rády hrají složitější stolní hry včetně karetních, v nichž dosahují už virtuozity. Chlapci holdují bojovým hrám, vyrábějí praky, primitivní luky a pilně cvičí ve střelbě. Baví je také stavebnice, pokoušejí se s obdivuhodným úspěchem o stavby modelů všeho druhu. Dívky se většinou parádí a napodobují dospělé dámy a pokud ještě mají zájem o panenku, většinou jím šijí oblečky nebo je češou.

Postupem času jsou zájmy dětí vyhraněnější. Některé sbírají známky či pohlednice, jiní modelují, kreslí nebo hrají na hudební nástroj. Nejoblíbenějším nástrojem je v tomto období kytara, ideální nástroj k táboráku, do vlaku a kamkoli, kde se dá v partě zpívat. Nadaný člověk může zvládnout techniku hudebního nástroje na úrovni, která se neliší od úrovně zkušeného dospělého hudebníka. Někteří mladí lidé rozumějí už vážné hudbě, opeře a symfonii. Stejně hodnotným zájmem je ochotnické divadlo, které má pro mládež velké kouzlo. Možnost vžívat se do různých postav a rolí, dobře vyhovuje tomu, kdo právě hledá svou pravou roli v životě. Výtvarné umění vyžaduje delší dobu zrání než hudba a obvykle i delší cvik. Ale každému je přístupné fotografování, z jejíž pomoci může bez náročného výcviku vyjádřit své vidění světa. Literální pokusy adolescentů mají zřídka vysokou uměleckou hodnotu, ale vyjadřují tím své pocity, úvahy a hledání smyslu života.

Sport, zvláště týmové, jsou pro starší děti významnější a oblíbené. Děti dovedou většinou ve volném čase věnovat sportovnímu tréninku, který ztrácí ráz hry a stává se tvrdou, ale dobrovolnou prací. Porovnáním vlastních výkonů s výkony druhých je přitom středem pozornosti. Pokud děti nedělají vrcholový sport, jejich závodění bývá záminkou spíše k tomu, aby užívaly rozkoše z pohybu a z dětinské manipulace se sportovním náradím a také, aby si užívaly blízkého a citového kontaktu se soupeřem i s spoluhráčem. Ve sportu se děti setkávají se svými vrstevníky a navazují přátelství. Vztah k vrstevníkům je jednou z hlavních hybných sil pubescentního vývoje. Skupina vrstevníků, ať je to školní třída, nebo i

parta vytvořená kolem sportovních a jiných zájmů, má stále větší vliv. Dítě obvykle touží po kamarádovi. Má více štěstí nebo šťastnou povahu, najde ho a pak spolu tráví spoustu času a mají si co povídat. Takové důvěrné přátelství může vydržet několik let, dokonce i celý život (Říčan, 2004).

Je na škodu, že dnešní děti méně sportují a místo toho tráví svůj volný čas pasivně, jako je sledování televize, videa a hraní her na počítači. Není divu, po roce 1989 se do televize dostaly pořady, které nevysílaly vůbec nebo ojediněle. Byly to americké seriály, akční filmy a pornografické pořady. Že některé děti prosedí u televize několik hodin, rodiče to obvykle vítají. Natolik jsou zaujati prací, že je moc nezajímá, jak jejich potomci tráví svůj volný čas. Horší je, že některé děti už mají vlastní televizi a rodiče ani neomezují výběr programů a nekontrolují délku času stráveného před obrazovkou (Deník Rovnost, 2008).

U dětí, zvláště u chlapců hrozí nebezpečí, že při dlouhodobém sledování akčních filmů plno násilí, že se stávají agresivnější. Záleží na rodičích, aby na děti dohlíželi, co v televizi sledují a vybrali pro ně vhodné pořady. Měli by s dítětem každý pořad, kde se objeví násilná scénka, prodiskutovat a vysvětlit, jak se věci mají ve skutečnosti.

Záleží také na životním stylu rodičů, jaký mají vztah k televizi. To pak dítě přejímá jejich zvyklosti. Je však známo, že rodiče, které mají nižší vzdělání, jsou silněji spojeni s televizí (Sak, 2004).

Děti také rády sledují video a filmy na DVD přehrávačích, které se v domácnosti objevily nedávno. Přístup k divídkám je snadný, vychází stále více

filmů, pohádek a dokumentů a za levnou cenu. Vždy bývají součástí novin a časopisů. Děti se k tomu dostanou snadno, a pro rodiče je stále těžší je kontrolovat. Jestli opravdu jim záleží na estetický a kulturní vývoj svých dětí, i v uspěchané době si najdou čas jim věnovat pozornost, co sledují, a kontrolovat je.

V dnešní době sportuje málo dětí, před deseti a dvaceti lety sportovaly více dětí, dnes se obecně může za to, že je láká více televize a počítač než pohyb na čerstvém vzduchu. I lékaři z toho nemají radost, neboť za posledních pět let děti ztloustly o polovinu. Obezitou trpí už deset procent dětí. Dříve byl sport jedním z mála způsobů trávení volného času a patřilo to k dobrému tónu, ale nyní děti dávají přednost jiným lákadlům. Je to na rodičích, aby v dětech vztah ke sportu vypěstovali. Děti mají méně pohybu a jsou ohroženy nemocemi jako je osteoporóza, cévní a srdeční choroby a choroby látkové výměny. V dnešní době existuje široká nabídka sportovních aktivit. Mezi ně patří Aerobik, posilování, squash, kalanetika a pilátské cviky. Objevily se u nás i exotické sporty jako je jóga, taiči, východoasijské bojové umění a orientální tance. Myslím si, že ty děti, které neprovozují klasické sporty, si oblíbí právě tyto sporty.

Pokud děti zrovna nesportují, jistě si vezmou do ruky knížku či časopis a něco si přečtou. Některé děti jsou vášniví čtenáři, mladší obvykle čtou nějaké dobrodružné příběhy, některé i fantastické pohádky a starší děti rády čtou historické romány, sci-fi, cestopisy, dívčí romány a romantické příběhy. Dá se říci, že starší děti čtou i takovou literaturu, která je pro dospělé.

V dnešní době má čtení pro děti velký význam a to z mnoho důvodů. Tím si dítě

získává svou čtenářskou dovednost a ta je důležitá ke vzdělávání. Jinak bez kvalitního čtení nemůže ve společnosti panovat rovný přístup ke vzdělávání. To obzvláště platí pro dělnické rodiče, kteří důležitost čtení dětí podceňují. V dnešní době čtou děti bohužel stále méně. Místo čtení většina dětí utíká k televizi a k počítači. Děti, které nečtou, mají potíže s pravopisem, nezískávají některé informace, neznají slova, slovní fráze a následně obtížněji chápou i docela běžné texty. Maximálně děti přečtou Blesk nebo Aha, kde jsou tam obrázky a jednoduché krátké texty. Děti čtou více časopisů než knížek, protože jich vychází větší množství než minule. Děti, které málo čtou, jsou také více ohroženy funkční negramotností a proto by měla společnost zintenzívnit vzdělávání. Společnost by měla podporovat školní a veřejné knihovny a dělat různé akce, propagovat knihy, kde by se děti s nimi seznamovaly. Takové knihy, které budou pro děti dostupné, by se více četly. Některé školy už podle vzdělávacích osnov, které kladou na rozvoj čtenářské gramotnosti, zřizují školní knihovny, kde si děti chodí půjčovat knihy. Knihovny mívají internet a audiovizuální dokumenty a pořádají různé akce, soutěže a vzdělávací programy. Dětem nabízejí kvalitní knihy a tím se naštěstí omezuje čtení brakové literatury.

Děti také rády chodí ven, jezdí na výlety a navštěvují různé kulturní akce. Mladší děti jezdívají většinou se svými rodiči nebo prarodiči a pokud jedou samy, tak se školním výletem a se svými učiteli a učitelkami. Starší děti jezdí na různé akce většinou samy a spíš s vrstevníky než se svými rodiči. Starší děti chodí s kamarády ven na procházky popovídat si, navštěvují kino, koncerty, diskotéky,

restauraci, cukrárnu, kavárnu nebo čajovnu. Mladší děti také chodí s kamarády ven a většinou si hrají. Se svými rodiči chodí do kina, do divadla, do galerie, muzea na různé výstavy a do zoologické zahrady. Starší děti milují narozeninové oslavy a také mejdany. Také tam děti bohužel okusí i alkohol, který na jejich vyvíjející mladý organismus má neblahý vliv. Je tedy na rodičích, aby na jejich oslavy dohlíželi.

K čemu dítě inklinuje, na to má vliv jeho rodiče. Mladší dítě chodí na různé akce s rodiči a podle zájmů jeho rodičů dítě přebírá jeho návyky. Také záleží na vzdělání jeho rodičů. Vzdělanější rodiče většinou využívají více kulturních aktivit. S dětmi chodí do divadla, jezdívají na hrady a zámky, do galerií na různé výstavy a na koncerty klasické hudby. Naopak děti z dělnických rodin mají pasivnější kulturní vyžití. Většina dětí chodí do restaurací, na diskotéky, na fotbal a jen tak se toulají po ulici. Nemusejí to být dělničtí rodiče, ale také rodiče podnikatelé, kteří jsou přemírou své práce tak zaneprázdněni, že nemají čas na děti dohlédnout anebo s nimi někam jít. Děti, jak rostou, si vybírají své vrstevníky podle svého zájmu a životního stylu, které převzaly od svých rodičů.

V devadesátých letech se do různých domácností začaly postupně zabydlovat počítače. Již Petr Sak (2004) v knize *Mládež na křižovatce* napsal, že průnik médií do životního stylu mládeže je tak výrazný, že můžeme hovořit o nové generace mládeže jako o „mediální mládeže“. Mládež žije prostřednictvím médií a v kontaktu s médií.

Už malé děti překvapují rodiče, zvláště starší příbuzné, jak umějí bravurně

ovládat počítač. Děti na počítači hrají hlavně hry anebo píšou texty. Některé děti se vzdělávají a učí se jazyky pomocí CD-Romu. Ne všichni děti vlastní počítač. Buď počítač využívají u svých rodičů, a pokud jej rodiče nemají, využívají jej děti u svých kamarádů anebo ve škole. Děti si navzájem půjčují hry a debatují o nich. Děti získávají znalosti a dovednosti od kamaráda a vlastním studiem. Předávání znalostí od rodičů je nízký, neboť ne všichni rodiče pracují s počítačem. Většinou pracují s počítačem vzdělanější rodiče v intelektuálních profesích. Tak je to podobné i s přístupem na internet. Závisí to na socioprofesi. Větší přístup mají studenti, inteligence a podnikatelé a menší přístup dělníci a učni. Děti využívají internet, pokud ho nemají doma, v knihovnách, ve škole a u kamaráda.

Starší děti přes internet využívají elektronickou poštu email a chatování. Už si méně píšou klasické dopisy a komunikují přes internet. Chatováním si mládež uspokojuje své sociální potřeby. Starší děti si z internetu stahují hudbu, nakupují a získávají informace pro své koníčky. Na jedné straně je dobré, že děti získávají počítačovou gramotnost, která se jim bude hodit pro jejich budoucí povolání.

Na druhé straně musíme počítat s tím, že děti mohou propadnout závislosti na počítači. Zvláště v rodinách, kde nejsou mezilidské vztahy na dobré úrovni, děti podvědomě hledají náhradu v počítačových her a surfování na internetových stránkách, které pro děti mají neblahý vliv. Hraní na počítačích obecně působí na odsun dítěte ze společenského kontaktu s druhými lidmi. To může mít následky nejen pro sociální učení a pro rozvíjení komunikačních dovedností, ale také vnímavostí vůči citům a potřebám ostatním. Počítačové hry mají také pozitivní

stránku, neboť se hry liší svou podobou a obsahem. Kromě radosti, kterou dětem dávají, mohou přispívat k rozvíjení určitých myšlenkových dovedností, zdokonalovat reflexy a napomáhání ovládnutí impulsů. Při výběru her by se mělo postupovat pečlivěji, aby dítě netrávilo svůj volný čas zbytečnostmi, které se opakují stále dokola nebo které zobrazují nevhodnou míru fyzického násilí (Fontana, 2000).

Některé děti vysedávají u internetu několik hodin, aniž by si šly proběhnout ven nebo si zasportovat. Trpí tím jejich zdraví, namáhají si oči, zádové a šíjové svalstvo a pak mají nevhodné držení těla. Kromě zdravotních rizik jim hrozí jiné nebezpečí, které jim deformují jejich vyvíjející psychiku. Jsou to pornografické stránky, chatování s nebezpečným člověkem, který se vydává za kamaráda a zneužití jejich soukromí. Rodiče by tomu měli zabránit. Pečlivě kontrolovat dítě, počítač zaheslovat a vymezit mu hraní na počítači určité hodiny.

V dnešní době jsou děti vybaveny mobilními telefony, CD přehrávači a MP3 přehrávači. Rodiče by neměli pospíchat vybavit své dítě mobilním telefonem. Častější používání mobilu nese zdravotní riziko a pro dítě, kterému se vyvíjí mozek, je víc rizikovější. Na druhé straně rodiče chtějí mít dítě pod kontrolou a navíc hrozí, že ve škole ho spolužáci sociálně vyloučí, když nebude vlastnit mobil. Děti se baví tím, že si mezi sebou posílají SMS zprávy, obrázky, komunikují spolu přes mobil anebo s ním fotí. Rodiče by měli děti naučit, jak s mobilem zacházet a účelně ho používat. Měli by své děti vést k smysluplnému využití volného času a mobil využívat jen tehdy, kdy je nutná potřeba. Dětem víc prospěje, když budou

komunikovat v tváři tvář a vyjadřovat své pocity a potřeby. To platí i v době, které se říká mediálně technologická.

2.2 Zařízení pro volný čas

Pro děti a mládež je důležité kvalitně využívat volný čas. Vzhledem k tomu, že jde o jedince procházející sociálním zráním a s neustálenou osobností, je předností, jestliže mohou trávit volný čas organizovaně. V takovém případě jsou aktivity připraveny odborníky na základě pedagogiky volného času za pomoci materiálního zázemí a v kolektivu jedinců zaměřených stejným směrem. Volný čas takto připravený a strávený má pozitivní dopady. Je proto zájmem společnosti, aby děti a mládež trávila svůj volný čas kvalitně. Úzkým článkem péče společnosti o děti a mládež ve volném čase jsou sociálně handicapovaní jedinci. Volný čas této skupinky dětí a mládeže je však nákladnější a pedagogicky náročnější a přitom návyky a motivace těchto dětí působí proti uvedeným snahám. Největší význam má péče o volný čas na jedné straně sociálně handicapovaných a na druhé straně talentovaných dětí ve všech oborech, jako je uměleckých, přírodovědných a sportovních (Sak, 2004).

Zařízení, které se dětem věnují ve volném čase jsou různá sdružení, organizace a hnutí. Ty jsou nezastupitelným prvkem výchovy ve volném čase. Nabízejí mladým lidem sociální prostředí, zážitky a činnosti a podílejí se na rozvoji pro život důležitých sociálních dovedností, které se budou člověku hodit v dospělém životě. Každý člověk se pohybuje ve společnosti jiných lidí, komunikuje s nimi, navazuje rozmanité vztahy a přátelství, spolupracuje a zároveň řeší různé konflikty. Děti a mladí lidé se snaží prosazovat svoji individualitu, učí se umění jednat a vycházet s lidmi. Nenahraditelným se stává

společný pobyt ve skupině vrstevníků, zapojené do společné činnosti a sdílení společných hodnot. Skupina poskytuje dětem a mladým lidem neopakovatelnou příležitost skupinového prožitku a podílí se výrazně na formování osobnosti. Ve sdruženích, hnutích a organizacích potřebným a odpovídajícím výchovným způsobem vedených dochází k pozitivnímu formování osobnosti. Nedostatek zkušeností a prožitků ze spolupráce ve skupině může mít vliv na negativní a sociální neadekvátní chování u dospělých (Němec, 2002).

Centra volného času umožňují plánovat a organizovat smysluplné aktivity, které zprostředkují nezávislé myšlení a osvojování odpovědnosti. Podporují smysl pro solidaritu a schopnost spolupráce, podněcují k diskusi a využívání nabytých vědomostí. Dětem a mládeži poskytují šanci vědomého zapojení se do řešení sociálních, kulturních, politických, zdravotnických a jiných ožehavých problémů. Poskytují zábavu i občerstvení, působí proti tendencím izolace, anonymity a proti znehodnocování a komercializace volného času. Nabízejí kontakty mezi místními organizacemi volného času a motivuje mladé lidi ve členství v nich. Dětem a mladým lidem bez rozdílu věku, původu, národnosti, pohlaví a fyzické způsobilosti přináší rozvoj osobních schopností a posilování sebepojetí. Příležitost dostávají i sociálně slabší lidé.

Za úspěch se považuje zveřejnění, publikování a propagace programů jednotlivých městských obvodů, aby sloužily různým inspiracím. Různé letáky a plakátky programů pro volný čas nabízejí informační centra v každém městě. Materiální a prostorové vybavení závisí na místních podmínkách, financí a tradicích. Využívá se různého prostředí a zařízení k aktivnímu působení i ve

školních objektech. Problematikou zajišťování realizace činnosti ve volném čase se zabývají architekti. Většinou města nejsou připravena na kvalitní využívání a trávení volného času dětí a mládeže. Přitom je nutné stále vypracovávat nové projekty pro nové kvality života, rozšiřovat plochy parků a zahrad, zdokonalovat místní služby a využívat prázdných prostorů (Vážanský, 2001).

Do roku 1989 byl velký počet zařízení, které dětem nabízely, aby kvalitně a aktivně trávily svůj volný čas. Zařízení, které pracovaly bezplatně anebo za minimální poplatek, pomáhaly škole a rodině chránit děti před negativními vlivy tím, že kvalifikovaně vyplňovaly jejich volný čas. Když si odmyslíme tehdejší politický systém, můžeme konstatovat, že mimoškolní instituce měly měli významné místo ve výchově dětí a mládeže. Nyní úsporné ekonomické opatření bohužel zařadilo tyto instituce na okraj zájmu státu. Naštěstí některé organizace existují dodneška a jsou hojně využívané (Socialia, 2001).

Nyní si přiblížíme instituce, které děti navštěvují a tráví tam svůj volný čas.

Školní družiny a školní kluby

Školní družina působí na prvním stupni základní školy a školní kluby na druhém stupni základní školy. Jsou řízené ředitelem školy a vedoucí vychovatel je jmenován ředitelem školy.

Školní družiny a kluby mají předpoklady ke každodennímu pedagogickému ovlivňování volného času dětí, neboť vychovatelé jsou se žáky ve styku a mohou působit na většinu žáků bez ohledu na sociální postavení rodiny.

Vychovatelé mají vhodnou klasifikaci, jsou členy pedagogické rady a spolupracují s vedením pedagogické rady. Výhodou je blízkost školy a bydliště žáků a prostředí školy je žákům důvěrné. Poskytuje jim odpočinek, rekreaci, zájmovou činnost, společenskou a prospěšnou činnost a také si tam mohou napsat své domácí úkoly a připravit se na další vyučování. Zatímco pravidelná docházka menších dětí do družiny je mnohdy nutností danou potřebou zajistit základní péči a dozor na dítě, školní kluby naopak pracují zásadně na principu dobrovolné docházky žáků. Žáci na druhém stupni jsou více samostatnější, mají také i řadu povinností uložených rodiči a více možností k využívání volného času mimo školu.

Děti tam provádějí různé hry, čtou si knížky, provozují tam různé pohybové aktivity, nejlépe na čerstvém vzduchu. Kromě pohybových her tam uplatňují i sportování. Jsou také žáci vedeni k upevňování hygienických a kulturních návyků a k péči o osobní majetek. Činnosti veřejně prospěšné vedou žáky k přiměřenému podílu na dobrovolné práci ve prospěch druhých a k tvorbě a ochraně životního prostředí. Zájmové činnosti pomáhají uspokojovat, kultivovat a rozvíjet rozmanité potřeby a zájmy žáků. Školní družina zřizuje také zájmové kroužky jak pro děti, tak i pro další zájemce, kteří jsou nezapsaní k pravidelné docházce do školní družiny a klubu. O zřízení kroužku rozhoduje ředitel školy. Vychovatel školní družiny a klubu by měl být specialistou v jedné zájmové činnosti a orientaci v oblastech, které děti zajímají. Jako pedagog by měl být vyrovnanou, empatickou a komunikativní osobností a odolný vůči zátěžovým

situacím. Dobrý vychovatel si umí hrát s dětmi, dokáže je motivovat a má přiměřené organizační a manažerské schopnosti.

Střediska pro volný čas dětí a mládeže

Jsou to domy dětí a mládeže a stanice zájmových činností. Jsou zařazovány do sítě škol a školských zařízení. Jejich posláním je naplňovat rekreační, výchovnou a vzdělávací funkci širokou zájmovou působností. Jinou formou jsou stanice zájmových činností, které jsou specializované jen na konkrétní zájmové oblasti.

Zřizovateli DDM mohou být školský úřad, obec, církev, soukromý anebo jiný subjekt. DDM byly od začátku ustanoveny jako státní zařízení, kde se ovlivňovaly organizování zájmové činnosti dětí a mládeže v kroužcích. Měly snahu obsáhnout všechny zájmové oblasti, které byly rozděleny do skupin na společensko-vědní, esteticko-výchovné, sportovní, turistické, technické a přírodovědné. Fungují tam různé kroužky a činnosti. Kroužek je menší zájmový útvar, jehož činnost směřuje k veřejné produkci výsledků činnosti jako je pěvecký, hudební, taneční nebo divadelní soubor. Klub je zájmový útvar s volnějším organizačním strukturou a s receptivní činností členů. Kurzy jsou útvary s vymezenou délkou trvání, jsou to kurzy k osvojení určitého množství vědomostí a dovedností, kde každý člen dostane osvědčení o absolvování kurzu. Jsou to kurzy drhání, výpočetní techniky, vaření a dalších. S výsledky činnosti jsou také seznámeni rodiče a veřejnost. Pořádají tam různé výstavy, vystoupení a ukázky získaných dovedností. Presentace výsledků může mít i náborový

charakter pro získání zájemců na příští školní rok. V DDM jsou příležitostní nabídky jako jsou výlety, exkurze, divadelní představení a cykly přednášek. Také tu fungují různé prázdninové nabídky letních táborů.

Jako vychovatelé tam ve středisku pracují externí pedagogičtí pracovníci, s kterými je uzavřena dohoda o provedení práce nebo dohoda o pracovní činnosti. Poradním orgánem ředitele je pedagogická rada složení z interních pedagogů, externích pracovníků, zástupců rodičů a dalších aktivistů. K specifickým dovednostem požadovaných u pracovníků středisek volného času patří schopnost připravit a zorganizovat nabídku aktivit pro volný čas, komunikativnost umožňující získat široký okruh spolupracovníků a schopnost provádět práci s veřejností. Jejich práce také vyžaduje určité ekonomické znalosti, dovednost připravit ekonomickou rozvahu pedagogických záměrů a provedené akce ekonomicky vyhodnotit (Pávková, 2002).

Základní umělecké školy

Jsou též zvané jako Lidušky a poskytují uplatnění se svými hudebními, hudebně-pohybovými, výtvarnými a literálně-dramatickými obory dětem, mládeži a dospělým s vyhraněnými zájmy a schopnosti v esteticko-výchovné oblasti. Připravují je pro studium na středních a vysokých školách s uměleckým zaměřením.

Jazykové školy

Ty plní funkci zájmového vzdělávání výuky cizích jazyků. Navštěvují je lidé různého věku, od žáků, studentů a dospělých. Na většině škol se vyučuje angličtina, němčina a dále ruština, španělština, francouzština a další jazyky. Jsou samostatné při ZŠ a SŠ.

Pak tu jsou různé občanské sdružení, které vznikají registrací u ministerstva vnitra. Uvedu je tu stručně.

Sdružení dětí a mládeže

Před rokem 1989 to bylo Socialistický svaz mládeže a pionýrská organizace. Obnova demokratických poměrů v naší zemi nám přinesla zásadní změnu, vznikly či obnovily svou činnost desítky sdružení mládeže, různé tělovýchovné a sportovní organizace, hasiči, ochránci přírody a rybáři. Některé sdružení mají lokální nebo regionální dosah, část jich působí celostátně a některé jsou také součástí mezinárodních hnutí.

Při koordinaci svého působení vytvořily dvě střešové organizace Českou radu dětí a mládeže a kruh sdružení dětí a mládeže, které spolupracují s Fórem evropské mládeže, která sídlí v Bruselu a s institucemi rady Evropy ve Štrasburku, zejména se Středisky evropské mládeže. To umožňuje našim sdružením účastnit se celoevropských aktivit, využívat výsledky výzkumu profilu mladé generace současné Evropy a zúčastnit se seminářů a školení ve Střediscích evropské mládeže ve Štrasburku.

Sdružování dětí a mládeže v dnešní době vyžaduje zvýšenou pozornost také proto, že klesá zájem mladých lidí o členství a pravidelnou činnost. Mladá generace přece však projevuje zájem o společné věci, přestože se nechtějí stát členy tradičních organizací, dávají přednost vyjadřování svých názorů a postojů při příležitostných a jednorázových aktivitách.

Junák

U nás tuto organizaci založil A. B. Svojsík a byl nazván Junák jako český skaut. Posláním Junáka je působit na své dětské a dospělé členy a vést je k duchovní, mravní a tělesné zdatnosti tak, aby byli připraveni plnit své povinnosti jak k bližním, tak i společnosti a vlasti. Skauting podporuje vlastenectví, ale je také zároveň celosvětovou organizací, která vede k bratrství mezi národy, globální odpovědnosti a k překonání úzkého nacionalismu. Činnost je zaměřena na turistiku a pobyt v přírodě, která vychovává skauty k praktickým dovednostem, družnosti a sebekázi. Výchovné působení probíhá v malé skupině pěti až deseti dětí vedených dospívajícím rádcem.

Pionýr

Vznikl po roce 1949. Za komunistů se vyznačovala jako jednotná a masová organizace. Současný Pionýr vznikl v devadesátých letech po rozpadu jednotné organizace, navázal na tradice šedesátých let a definuje se jako demokratické, dobrovolné, samostatné, politicky a ideologicky nezávislé sdružení dětí, mládeže a dospělých. Tato organizace se zabývá vzdělávací, kulturně

výchovnou, zájmovou a solidární činností. Také se zabývá obhajobou a uspokojování zájmů a oprávněných potřeb dětí a ostatních členů sdružení.

Každoročně nabízí bohatý program místních, regionálních a celostátních aktivit, přehlídek, soutěží a letních táborů nejen pro členy, ale také i pro nečleny. Tím obohacuje dětem volnočasový život.

Česká tábornická unie

Organizace volně sdružuje na základě společných zájmů děti, mládež a dospělé. Navazuje na historické tramské hnutí.

Duha

Otevřené sdružení jednotlivců a kolektivů. Hlavní důraz klade na vytváření a realizace programů pro děti a mladé lidi. Sdružení pořádá společné akce v přírodě a ve městě, hlavně herní aktivity, psychologické hry a recesi.

Hnutí Brontosaurus

Nezávislé hnutí, které sdružuje děti a mládež zaměřené na ochranu a tvorbu životního prostředí.

YMCA

Křesťansky orientované nepolitické a nevýdělečné sdružení, které usiluje o plnohodnotný život mladých lidí.

Občanské sdružení pracující s mládeží

V současné době je registrováno několik stovek dalších organizací, které působí mezi dětmi a mládeží, z nichž je občanská sdružení.

Tělovýchovné a sportovní organizace

Nejdelší tradice mají tělovýchovné a sportovní organizace. Nejstarší z nich je Sokol založený doktorem Miroslavem Tyršem v roce 1862. Usiloval o harmonický rozvoj tělesné, duševní a morální stránky osobnosti a pak ideálu zdravého a všestranně vyspělého národa. Sokol kromě tělesných cvičení také vyvíjel vzdělávací a osvětovou činnost. Vytvořil rovněž dlouholetou tradici všesokolských sletů jako velkých celonárodních slavností. Český svaz tělesné výchovy je dobrovolným sdružením sportovních, tělovýchovných a turistických svazů s celostátní působností. Také mezi sportovní organizace fungují tělovýchovné jednoty a sportovní kluby. Jejich posláním je podporovat sport, tělesnou výchovu a turistiku, sportovní reprezentaci České republiky a přípravu na ni, zastupovat a chránit práva a zájmy sdružení, poskytovat požadované služby a vytvářet ke vzájemné spolupráci potřebnou platformu.

Organizace církví a náboženských společností

O volný čas dětí a mládeže pečují také různá náboženská a charitativní společenství, navazuje často na aktivity, které víceméně nelegálně udržovaly při životě i v období totality. Jejich činnost má někdy charakter katecheze, to je náboženské výuky zaměřené na děti z věřících rodin. Některá společenství však

organizují nekonfesní činnosti se silným sociálním rozměrem pro rizikové skupiny dětí a mládeže (Pávková, 2002).

Volnému času dětí a mládeže se věnují také řada komerčních organizací, které ovlivňují způsob trávení volného času především v oblasti kulturní, sportovní a společenské zábavy. Vznikla a stále vznikají zařízení jako kluby hudební, alternativní kultury, netradičních sportů a fitcentra, aqvaparků, agentury, bary, restaurace, kaváren a čajoven a cestovní kanceláře. Patří k velmi výnosnému "průmyslu volného času", který však nenabízí vždy žádoucí způsoby trávení volného času.

3. Průzkum žáků základních škol na vesnici a ve městě

3.1 Projekt průzkumu

Úvod a cíl průzkumu

Cílem průzkumu bylo zmapovat, jak žáci ze základních škol využívají svůj volný čas. Chtěla jsem také zjistit, jakou možnost využití volného času, mají děti na vesnici a ve městě. Za účelem průzkumu byl sestaven dotazník, který jsem osobně po domluvě s řediteli škol doručila do škol. Po vyplnění jsem dotazníky třídila a postupně zpracovávala.

Metoda průzkumu

Jako nástroj průzkumu jsem použila dotazník, který jsem osobně sestavila. Ten také zařazuji do přílohy. Dotazník jsem sestavila pro mladší a starší žáky a použila jsem 15 otázek. Otázky byly rozděleny do několika okruhů dle druhu zájmu. První tři otázky byly položeny okolo četby, návštěvy knihovny, čtení knih a časopisů, a pak následuje další čtvrtá otázka, jestli žáci chodí do kroužků a do kterých.

Další dvě otázky se týkají využití počítače a internetu. Otázky zní, jak často žáci využívají počítač a internet a jestli hrají hry. Další dvě otázky se týkají sportu, jaký sport děti provozují a jestli doma cvičí nebo posilují. Následující dvě otázky jsou sledování televize, jednotlivých pořadů, sledování filmů na videu a DVD. Další otázka je o tom, jestli děti využívají kulturní a zábavné akce a návštěvy kin a divadla. Jedna otázka je zjišťování, zda dítě bydlí ve městě či na vesnici. Další dvě předposlední otázky se týkají zjišťování rozdílů,

jak žáci využívají volný čas ve všední den, kdy chodí do školy, a jak využívají volný čas o víkendu. Poslední patnáctá otázka byla využita k tomu, jaké vzdělání mají rodiče dítěte a kde pracují. Důvodem této otázky je porovnání, jaké rozdíly panují ve využívání volného času dětí vysokoškolských rodičů a dětí dělnických rodičů. Nakonec byly použity údaje jako je název školy, datum, třída a pohlaví, které žáci vyplňovali. Dotazníky byly anonymní, kde žáci nemuseli psát svá jména.

Takto sestavený dotazník byl nakopírován na tiskárně a následně naplánováno, do kterých škol budou distribuovány. Podle telefonního seznamu z hodonínského okresu bylo vytipováno několik základních škol, zapsány jejich adresy a telefonní čísla. Dotazníky byly roznášeny od dubna roku 2008. Bylo v plánu učinit průzkum u mladších žáků třetí třídy a u starších žáků osmých tříd na vesnických a městských základních škol.

První škola byla vybrána na Starém Poddvorově. Domluvila jsem se s mojí vedoucí práce, která je ředitelkou na základní škole prvního stupně a mateřské školce. V domluvený den a hodinu jsem osobně donesla dotazníky do třetí třídy a s paní učitelkou bylo dohodnuto, že za tři hodiny si vyplněné dotazníky vyzvednu a uložím je doma. Další dvě základní školy byly vybrány ve dvou vesnicích, Čejkovice a Dolní Bojanovice. S řediteli těchto škol byla telefonicky domluvena schůzka a osobní předávání dotazníků. Okolo jednoho týdne nebo čtrnáct dní byly vyplněné dotazníky po telefonickém oznámení osobně vyzvednuty. Stejným způsobem jako u vesnických škol byly vytipovány i základní školy v Hodoníně, kterých je celkem čtyři. V Hodoníně jsou čtyři

základní školy a to na ulici Očovská, Vančurova, Mírovo náměstí a u Červených domků. V základní škole v Očovské ulici nebylo možné průzkum udělat, protože měli do konce školního roku naplánováno hodně aktivit a tak jim nezbýval čas na vyplňování dotazníků.

Stejným způsobem jako u vesnických škol byly domluveny schůzky u ředitelů základních škol Vančurova, na Mírovo náměstí a u Červených domků. Dotazníky do těchto škol byly osobně distribuovány a domluveno, kdy budou vyplněné a připraveny k vyzvednutí. Jen u základní školy u Červených domků byly dotazníky předány vychovatelkám družiny. U těchto dotazníků jsem musela zanechat své jméno, adresu, druh školy a obor, který studuji a své telefonní číslo. Následně se vychovatelka družiny rozhodla, že dá dotazníky žákům vyplnit domů a telefonicky oznámit, kdy budou hotové. Za čtrnáct dní byla dotazníky vyplněny a vyzvednuty.

Všechny dotazníky byly shromážděny koncem května roku 2008. Po roztřídění a vyřazování dotazníků bylo zjištěno, že není dostatečný počet dotazníků k tomu, aby bylo možno pořídit náhodný výběr. Jako poslední možnost byla zkontaktována základní škola na Očovské ulici v Hodoníně na začátku školního roku, to je v září roku 2008. Bylo umožněno udělat vyplnění dotazníků u žáků osmých tříd, které chyběly do celkového počtu. Dotazníky byly za týden vyplněny, vyzvednuty a dány dohromady (Chráska, 2007).

Shromáždění dotazníků a zpracování

Dotazníky byly shromážděny, zkontrolovány a roztříděny. Pak byly postupně roztříděny podle tříd, škol vesnických a městských a podle školy prvního a druhého stupně a pohlaví žáků.

Celkem se shromáždilo 313 dotazníků, z vesnických škol 60 žáků třetí třídy a 76 žáků osmé třídy, a z městských škol 88 žáků třetí třídy a 89 žáků osmé třídy. Dotazníky, které byly nedostatečně vyplněny anebo tam byly matoucí odpovědi, byly vyřazeny. Celkem to dělalo 57 dotazníků.

U ostatních dotazníků bylo nutné udělat náhodný výběr, abychom dostali stejný počet žáků podle tříd, pohlaví a z vesnických a městských škol. Tyto dotazníky byly vybírány losováním čísla. Všechny dotazníky byly očíslovány a vylosovány. Tímto způsobem byl pořízen výběrový soubor dotazníků, z vesnických základních škol 50 žáků z třetí třídy, z toho 25 chlapců a 25 děvčat, 50 žáků z osmé třídy, z toho 25 chlapců a 25 děvčat. Z městských škol bylo vybráno 50 žáků z třetí třídy, z toho 25 chlapců a 25 děvčat a 50 žáků z osmé třídy, z toho 25 chlapců a 25 děvčat. Dotazníky, které nebyly vylosovány z náhodného výběru, byly vyřazeny. Celkem bylo vybráno 200 dotazníků.

Nakonec dotazníky byly dány dohromady a připraveny ke zpracování. Jednotlivé položky zájmů, postupně od první až k poslední otázce byly zaškrtnuty a ručně zapisovány do čtyř poznámkových archů, které byly roztříděny podle vesnických a městských škol, podle tříd a pohlaví. Jednotlivé data byly spočítány, následně přeneseny do počítačů a vytvořeny grafy.

Během průzkumu byly zjišťovány podle internetových adres dotyčných škol a v rozhovorech s jednotlivými řediteli škol a s rodiči žáků, jaké kroužky a mimoškolní aktivity nabízejí tyto školy. Během průzkumu jsem se několikrát zúčastnila různých akcí pro děti, dětských hodů a vystoupení dětských souborů. Z některých akcí bylo pořízeno několik fotografií.

3.2 Analýza výsledků

Data dotazníků byly vypočítány, přeneseny do počítače do programu Excel a udělány grafy. Jinak byly dotazníky rozříděny podle škol, tříd a pohlaví a jednotlivé položky otázek postupně zpracovány a popsány.

Nejprve byly udělány grafy. Všechny grafy jsou zařazeny v příloze. Jako první byl vytvořen srovnávací graf **volný čas žáků ve městě a na vesnici**.

Do knihovny chodí jednou za měsíc **28 žáků** ve městě a **30 žáků** na vesnici.

Jednu knihu za měsíc čte **50 žáků** ve městě a **60 žáků** na vesnici.

Časopisy čte **73 žáků** ve městě a **75 žáků** na vesnici.

Kroužky navštěvuje **58 žáků** ve městě a **81 žáků** na vesnici.

Počítač používá **80 žáků** ve městě a **81 žáků** na vesnici.

Internet využívá **80 žáků** ve městě a na vesnici také **80 žáků**.

Různé sporty provozuje **72 žáků** ve městě a **84 žáků** na vesnici.

Doma cvičí **50 žáků** ve městě a **63 žáků** na vesnici.

Televizi sleduje **100 žáků** ve městě a **96 žáků** na vesnici.

Na DVD se dívá **93 žáků** ve městě a **94 žáků** na vesnici.

Kino navštěvuje **32 žáků** ve městě a **33 žáků** na vesnici.

Do divadla jezdí **7 žáků** z města a **4 žáci** z vesnice.

Na zábavu chodí **28 žáků** ve městě a **27 žáků** na vesnici.

Pak následuje další **srovnávací graf**, jak využívají volný čas mladší a starší žáci. Nejprve začneme **s mladšími žáky třetí třídy**.

Knihovnu navštěvuje **37 žáků**, z toho 14 chlapců a 23 děvčat.

Jednu knihu za měsíc si přečte **77 žáků**, z toho 32 chlapců a 45 děvčat.

Časopisy čte **63 žáků**, z toho 30 chlapců a 33 děvčat.

Kroužky navštěvuje **69 žáků**, z toho 28 chlapců a 41 děvčat.

Počítač používá **80 žáků**, z toho 46 chlapců a 34 děvčat.

Internet využívá **64 žáků**, z toho 35 chlapců a 25 děvčat.

Sport provozuje **78 žáků**, z toho 39 chlapců a stejně 39 děvčat.

Doma cvičí **56 žáků**, z toho 19 chlapců a 37 děvčat.

Na televizi se dívá **98 žáků**, z toho 50 chlapců a 48 děvčat.

Na DVD se dívá **90 žáků**, z toho 44 chlapců a 46 děvčat.

Kino navštěvuje **29 žáků**, z toho 11 chlapců a 18 děvčat.

Do divadla jezdí **7 žáků**, z toho 1 chlapec a 6 děvčat.

Na zábavu chodí **21 žáků**, z toho 9 chlapců a 18 děvčat.

Nyní tu máme starší žáky z osmé třídy.

Knihovnu navštěvuje **21 žáků**, z toho 10 chlapců a 11 děvčat.

Jednu knihu za měsíc si přečte **33 žáků**, z toho 15 chlapců a 18 děvčat.

Časopisy čte **75 žáků**, z toho 31 chlapců a 44 děvčat.

Kroužky navštěvuje **70 žáků**, z toho 33 chlapců a 37 děvčat.

Počítač používá **73 žáků**, z toho 45 chlapců a 28 děvčat.

Internet využívá **96 žáků**, z toho 47 chlapců a 49 děvčat.

Sport provozuje **78 žáků**, z toho 38 chlapců a 49 děvčat.

Doma cvičí **57 žáků**, z toho 22 chlapců a 35 děvčat.

Televizi sleduje **98 žáků**, z toho 48 chlapců a 50 děvčat.

Na DVD se dívá **97 žáků**, z toho 48 chlapců a 49 děvčat.

Do kina chodí **36 žáků**, z toho 13 chlapců a 23 děvčat.

Do divadla jezdí **4 žáci**, z toho 1 chlapec a 3 děvčata.

Na zábavu chodí **34 žáků**, z toho 16 chlapců a 18 děvčat.

Další graf je porovnání, jak využívají volný čas chlapci a děvčata

Do knihovny jednou za měsíc chodí **24 chlapců a 34 děvčat**.

Knihu si přečte **47 chlapců a 63 děvčat**.

Časopisy si čte **61 chlapců a 87 děvčat**.

Kroužky navštěvuje **61 chlapců a 78 děvčat**.

Počítač používá **91 chlapců a 62 děvčat**.

Internet využívá **82 chlapců a 78 děvčat**.

Sportu se věnuje **77 chlapců a 79 děvčat**.

Doma cvičí **41 chlapců a 71 děvčat**.

Televizi sleduje **98 chlapců a 98 děvčat**.

Na DVD se dívá **92 chlapců a 95 děvčat**.

Do kina chodí **24 chlapců a 41 děvčat**.

Do divadla jezdí **2 chlapci a 9 děvčat**.

Na zábavu chodí **25 chlapců a 30 dívek**.

Využívání volného času žáků na vesnicích

Vesnice Starý Poddvorov

Ačkoliv základní škola má jen první stupeň, to je od první třídy až do páté třídy, nabízí dětem různé kroužky. Kroužky hudební jako je flétny, pěvecký sbor, sportovní jako je fotbal, aerobik pro děti a míčové hry, kde děti hrají vybíjenou, košíkovou a házenou. Jeden kroužek je počítače, kde se děti učí používat počítač. Nejznámější hudební kroužek je národopisný soubor Kordulka, který vznikl v roce 1996 a sdružuje děti od 6 do 15 let. Je rozdělen na Malou Kordulku pro děti od 6 do 10 let a na Velkou Kordulku pro děti od 10 do 15 let. Soubor navázal na tradice obce a snaží se udržovat a obnovit zanikající tradice. Vedoucí souboru je Miroslava Hajdová.

Kromě školních kroužků na Starém Poddvorově funguje knihovna. Na vesnici bývají různé akce, Tradiční krojované hody, Dětské krojované hody a zábavy pro děti ke zakončení školního roku.

Průzkumu se zúčastnilo 6 chlapců a 1 děvče ze třetí třídy.

Do **knihovny** chodí **1 chlapec**, knížku si pravidelně **čtou 4 chlapci 1 dívka**. Dva chlapci se přiznali, že čtou časopis *ABC* a dva zbývající rádi čtou *Wildův svět* a časopisy o fotbale. Dívka nejraději čte časopis *Shreek*.

Do **kroužku** chodí **4 chlapci a 1 dívka**. Jeden chlapec chodí do sboru Kordulka, druhý do hokejbalu a počítačů, třetí chlapec hraje fotbal a další chodí do výtvarného kroužku. Děvče chodí do Kordulky, a kromě toho navštěvuje flétnu, balet a hudební nauku.

Počítač využívá **5 chlapců a 1 děvče** a z toho **internet 3 chlapci a 1 děvče**. Všichni se přiznali, že hrají na počítačích hry, 2 chlapci využívají internet dvakrát týdně a 1 chlapec bývá na internetu u kamaráda.

Sport provozuje **7 chlapců a 1 děvče**. Tři chlapci hrají hokejbal, dva chlapci z nich fotbal a děvče se prohání na kolečkových bruslích. Doma necvičí nikdo z nich.

Televizi sledují všichni **7 chlapců a 1 děvče**, chlapci se rádi dívají na přírodovědné pořady, dokumenty o zvířatech, na Ordinance v růžové zahradě, na program *Yetix*, *Power Rangers*, na dobrodružné pohádky a na *Sport*, děvče se rádo dívá na *Witch*.

Na **DVD** se dívá **6 chlapců a 1 děvče**. Chlapci mají rádi filmy jako je *Batman*, *Spider Man*, *Harry Potter*, *Atlantida*, *Úžasňáci*, *Tarzan*, *Jezevčí skála a Lví král*. Děvče si oblíbilo filmy jako je *Zázračný ostrov a Divoké vlny*.

Co se týče **zábavy**, většinou děti z třetí třídy chodí na kulturní akce s rodiči. Dva chlapci se přiznali, že chodí na hokejové zápasy a děvče zase do kina. Jeden chlapec jako zábavu uvedl chození do kostela.

Jak žáci využívají **volný čas ve všední den a o víkendu**, jsou tu patrné rozdíly. Děti ze Starého Poddvorova uvedli, že volný čas tráví ve všední den a o víkendu stejně, většinou venku, hraním s kamarády, na dvoře, jeden chlapec si hraje s bráchou, a jeden chlapec uvedl, že volný čas tráví dobře.

Vesnice Dolní Bojanovice

Na základní škole v Dolních Bojanovicích funguje kromě školní družiny šest kroužků, sportovní jako je vybíjená, florbal pro druhý stupeň základní školy, zvláště pro hochy a dívky, jazykové kroužky jako je německý jazyk a angličtina, které jsou otevřené dvě učebny. Ve vesnici funguje Základní umělecká škola, kde vedou hudební, výtvarné a taneční kroužky.

Fungují tam hudební sbory jako je dětský přípravný sbor, dětský sbor starší žáci, komorní sbor, cimbálová muzika, smyčcový soubor, dechový sbor mladší žáci a dechový sbor Liduška starší žáci. Žáci a pedagogičtí pracovníci se pravidelně zapojují do kulturně společenských akcí pořádaných ve spolupráci s Obcí a Farním úřadem Dolní Bojanovice. Vedle umělecké školy bývá otevřená také knihovna.

Průzkumu z třetích tříd se zúčastnilo 7 chlapců a 10 děvčat.

Knihovnu pravidelně využívá **1 chlapec a 4 děvčata**, **knihu** si přečtou **3 chlapci a 9 děvčat**, **časopisy** čtou **4 chlapci a 10 děvčat**. Chlapci čtou *ABC, Hot Wheels, Čtyřlístek, noviny, Kačer Donald a Tom a Jerry*. Děvčata rády čtou *Witch, Witch styl, Sluníčko, Mateřidouška* a kreslené časopisy jako je *Čtyřlístek a Kačer Donald*.

Do **kroužků** chodí **4 chlapci a 8 děvčat**. Každý chlapec využívá jeden kroužek, hudební, fotbal, taneční a výtvarnou výchovu. Do tanečních kroužků chodí 7 děvčat, na tenis 3 děvčata, jedna dívka na sportovky a na zpěv, kytaru, hudební nauku a flétnu chodí 6 děvčat.

Počítač používá 7 chlapců a 9 děvčat, a internet využívá 4 chlapci a 7 děvčat, počítačové hry hrají všichni chlapci a jedno děvče, internet využívají dva chlapci a to pořád, jeden chlapec často a jeden chlapec přiznal, že doma internet nemá. Pořád internet využívá pět děvčat, jedno děvče jen když se dostane na počítač a jedno děvče doma internet nemá.

Sport provozuje **6 chlapců a 10 děvčat,** doma cvičí **2 chlapci a 9 děvčat.** Co se týče sportu, tři chlapci hrají fotbal, dva chlapci jezdí na bruslích, dva na skateboardu a na kolečkových bruslích a jeden chlapec jezdí na kole. Šest děvčat jezdí na kole, čtyři děvčata hrají tenis, tři děvčata bruslí, dvě zase na kolečkových bruslích a pak každé děvče uvádělo, že běží a dělá zápas. Doma chlapci cvičí kliky a s činkami a děvčata nejčastěji cvičí gymnastiku, tanec a pak hvězdice a stojky a jedna se přiznala, že cvičí pilates.

Televizi a DVD sleduje 7 chlapců a 10 děvčat. Nejraději se chlapci dívají na *Kobru 11, Simpsonovi, Smallville*. Na DVD si rádi pouští *Harryho Pottera, Spider Mana a Transformes*. Děvčata nejraději sledují *Ordinaci v růžové zahradě, Simpsonovi, Ošklivku Katku a Ulici*. Na DVD si pustí pohádky, *Kocoura Garfielda, Shreeka, Lvího krále a Piráty z Karibiku*.

Do **kina** chodí **2 chlapci a 3 děvčata,** do divadla nejezdí žádný z nich a na **zábavu** chodí **3 chlapci a 1 děvče.** Ostatní uvedlo, že na zábavu chodí ven, na hřiště, do parku, jeden chlapec k tetě, jedno děvče k babičce a jiné děvče do obchodů.

Ve **všední den volný čas** chlapci tráví venku, doma na počítači, jeden chlapec si čte a další chlapec uvedl, že leží, děvčata nejraději chodí

s kamarádkami ven, jedna dívka se dívá na televizi, druhá si píše úkoly a další uvedla, že vozí malého sourozence. O víkendu chlapci tráví volný čas venku s kamarády, pak doma na počítači, dívají se na filmy a jeden chlapec uvedl, že doma vaří. Děvčata nejčastěji jsou venku s kamarádkami, dvě jsou u svých babiček, tři děvčata jezdí s rodiči na výlety a jedna z nich uvedla, že jezdí do Brna. Dvě děvčata chodí do cukrárny.

Nyní tu máme žáky z osmých tříd. Průzkumu se zúčastnilo 11 chlapců a 13 dívek.

Do knihovny chodí **1 chlapec a 2 dívky, knihu si přečte 2 chlapci a 5 dívek, časopisy čte 8 chlapců a 12 dívek.** Chlapci čtou nejraději časopisy o sportu, tři chlapci o autech a o tuningu a ostatní *Svět* a o rybářství. Děvčata čtou časopisy o hudbě a módě jako je *Bravo*, *Popcorn*, *Bravo girl*, *Dívka* a *Topdívka*.

Do **kroužků** chodí **7 chlapců a 12 dívek.** Dva chlapci chodí do francouzštiny a do angličtiny, dva chodí do výtvarné výchovy, dva do florbalu a další pak na housle, kytaru, na hudební výchovu a modelářský kroužek. Osm děvčat chodí do florbalu, čtyři děvčata do tanečního kroužku a ostatní mají klavír, kytaru, tenis, hudební sbor, hudební nauku a jedna dívka hraje fotbal.

Počítač používá **10 chlapců a stejný počet dívek, internet** využívá **11 chlapců a 12 dívek.** Hry hraje pořád jeden chlapec a jedna dívka si zahraje

občas. Pět chlapců uvedlo, že internet používají denně, dva dokonce pořád, další dva chlapci jen někdy. Čtyři dívky uvedly, že používají internet denně.

Sport provozuje **8 chlapců a 12 dívek** a doma **cvičí 7 chlapců a 12 dívek**. Čtyři chlapci hrají fotbal, tři florbal a ostatní se každý věnuje tenisu, plavání a skateboardu. Doma chlapci většinou posilují, jeden trénuje breakdance a další cvičí jógu. Devět děvčat hraje florbal, dvě děvčata tenis, ostatní běhají a jedna si občas zahraje fotbal. Doma děvčata většinou cvičí posilovací a břišní cviky, dřepy, sklapovačky, sedy-lehy a jedna cvičí na gymnastickém míči.

Na **televizi** a také na **DVD** se dívá **10 chlapců a 13 dívek**. Chlapci v televizi většinou sledují seriály, detektivky, zprávy a dokumenty a dívky se dívají na *Ordinaci v růžové zahradě*, *Ošklivku Katku*, *Ulici*, *Krimi Miami*, na akční filmy, komedie a horory. Chlapci si na DVD pouští akční a dobrodružné filmy, *Ramba*, komedie, fantasy a thrilery. Děvčata nejraději sledují komedie, horory a americké filmy, jedna dívka se podívá na fotbalový film *Blafuj jako Beckham*.

Do kina a do divadla nechodí žádný z nich, na **zábavu** chodí **6 chlapců a 8 dívek**. Chlapci chodí na hřiště, na party, do restaurace Myslivna a na akce. Dívky si zajdou s kamarádkami do kavárny a vinárny, jedna dívka na disco a další na hodové akce a dechovky.

Ve **všední dny** chlapci tráví svůj volný čas venku s kamarády, přípravou do školy, na počítači a sportem. Dívky učením do školy, čtením, na počítači a venku s kamarádkami. Jedna dívka uvedla, že ráda běhá a druhá dívka

doma uklízí a cvičí na klavír. **O víkendu** chlapci sportují, jeden navštěvuje hospůdky, další chlapec tráví víkend spaním a jiný chlapec chodí na ryby. Děvčata bývají venku s kamarádkami, na počítači, jezdí s rodiči na výlet a jedna dívka na rodinné oslavy. Dvě dívky pomáhají rodičům s úklidem a domácími pracemi.

Vesnice Čejkovice

Na základní škole nabízejí celkem pět kroužků, mažoretky, polonézu, atletiku a hudební Iskérka. Mažoretky cvičí na dechovou a moderní hudbu a vystupují na různých akcích, které se konají v Čejkovicích. Polonéza je rodičovský ples. Nejznámější kroužek je atletický, který pracuje ve škole od roku 1974. Pravidelné sportovní přípravy se zúčastňuje 30 až 40 žáků od třetích tříd do devátých tříd. Sportovní činnost je zaměřena na všestrannou přípravu, kde převažují technické disciplíny. Žáci se zúčastňují různých atletických soutěží. Iskérka je dětský národopisný soubor, který reprezentuje oblast hanáckého Slovácka. V souboru pravidelně účinkuje 30 až 40 dětí od 6 do 15 let. Při nácviu a vystoupení dominuje snaha o bezprostřednost a přirozenost dětského projevu, radost ze hry, rozvoj rytmického cítění a intonační čistotu. Iskérka se pravidelně zúčastňuje různých kulturních událostí, festivalů a soutěžních přehlídek. Na základní škole funguje knihovna, která je otevřená třikrát týdně, na kulturním domě je kino a jako památka je v Čejkovicích zámeček.

Průzkumu se zúčastnilo 12 chlapců a 14 děvčat ze třetí třídy.

Do **knihovny** chodí **7 chlapců a 6 děvčat**, doma si čtou **knihu 10 chlapců a 14 děvčat, časopisy 7 chlapců a 14 děvčat**. Dva chlapci čtou časopis *ABC*, ostatní *Sport, Méd'a Pusík, Mateřidoušku a Spiderman*. Děvčata čtou nejvíce *Witch, pak Barbie styl, Bravo, Čtyřlístek, Méd'a Pusík, Sluníčko* a časopis o modelkách.

Do **kroužku** chodí **9 chlapců a 12 děvčat**. Tři chlapci chodí do atletiky, tři chlapci do Iskéry, dva chlapci do výtvarného kroužku, ostatní na fotbal, na kytaru, na klavír, na flétnu a na verbuňk. Do Iskéry chodí sedm děvčat, na mažoretky šest děvčat, do výtvarného kroužku pět děvčat, ostatní chodí na kytaru a na klavír, jedna dívka na atletiku a dvě děvčata uvedly jako kroužek náboženství.

Počítač používá **10 chlapců a 13 děvčat**, a **internet** využívá **10 chlapců a 7 děvčat**. Jeden chlapec uvedl, že na počítači hraje hru *Travian Naserver 13*, a internet používají pět chlapců denně a ostatní jednou či dvakrát týdně. Děvčata spíše využívají internet, jedna z nich pro uvolnění a druhá ho používá proto, aby se dozvěděla, jaké má ze školy úkoly. Jedno děvče uvedlo v době průzkumu, že měla internet zakázaný.

Sport provozuje **9 chlapců a 9 děvčat**, doma **cvičí 5 chlapců a 9 děvčat**. Tři chlapci se věnují fotbalu, jeden z nich hokeji, tři chlapci zase atletice, další tři chlapci jezdí na kole a dva chlapci rádi tancují. Čtyři děvčata tancují, dvě děvčata jezdí na kole a ostatní běhá, skáče do dálky a plave. Doma chlapci cvičí most, verbuňky a na orbitreku. Pět děvčat cvičí kliky,

čáru a hvězdu, dvě na gymnastickém míči, dvě tancují a jedna cvičí aerobik a pilates.

Na **televizi** se dívá **12 chlapců a 12 děvčat** a **DVD** sleduje **11 chlapců a 12 děvčat**. Nejvíce chlapci sledují v televizi *Ordinaci v růžové zahradě*, program *Yetix*, *Robina Hooda* a vědecké a sportovní pořady. Potom následuje *Simpsonovi*, *Indiana Jones a Kobra 11*. Děvčata se dívají na *Ordinaci v růžové zahradě*, *Ulici a Ošklivku Katku*, pak na *X Faktor*, *Simpsonovi a Kouzelnou školku*. Na DVD se chlapci dívají na dobrodružné filmy, na Hvězdné války, na piráty, *Prehistorický park*, *Rambo*, *Shreek* a dva chlapci uvedli, že se dívají na *Mrazíka* a na filmy s Tomášem Holým. Děvčata se dívají na *Harry Potter*, princezny, *Piráti z Karibiku*, *Mrazík*, *Popelka*, *Nesmrtelná teta* a *Jak tatínka dostat do polepšovny*.

Do **kina** chodí **5 chlapců a 7 děvčat**, do **divadla** jezdí **1 chlapec a 2 děvčata** a na jinou **zábavu** **1 chlapec a 1 děvče**. Na zábavu oba uvedli, že chodí ven a na hřiště.

Ve **všední dny** chlapci tráví volný čas hraním venku, úkoly a přípravou do školy a na počítači. Jeden chlapec jezdí na kole a další chlapec tráví volný čas s malířem. Děvčata jsou většinou s kamarádkami venku, doma si čtou a učí se do školy, jedno děvče jezdí na kole a další se přiznalo, že si hraje s panenkami. **O víkendu** chlapci tráví volný čas u počítače, u televize, učením, jeden chlapec jezdí na výlet a další chlapec chodí rodičům pomáhat do vinohradu. Děvčata jsou venku s kamarádkami, jedno děvče chodí na

procházku se psem, dvě děvčata jezdí na výlet a ostatní tři si čtou, učí se a jedna z nich si kreslí.

Z osmých tříd se zúčastnilo na průzkumu 14 chlapců a 12 dívek.

Do knihovny chodí **5 chlapců a 3 dívky**, doma čte **7 chlapců a 6 dívek** a časopisy si přečte **7 chlapců a 9 dívek**. Chlapci nejraději čtou časopis *ABC*, *Epocha*, *100+1*, *Svět 21. stol.*, *Sport a Blesk*. U dívek dominují časopisy *Bravo*, *Bravo girl*, *Dívka*, *Top dívka*, jedna dívka čte časopis *Elle* a další dívka o motocyklech.

Do kroužků chodí **8 chlapců a 12 dívek**. Dva chlapci chodí do Hnutí Brontosaurus, dva chlapci hrají na trubku, dva hokejbal a ostatní zbývající chlapci chodí do kuželek, hrát fotbal a do herního klubu. Šest dívek chodí do mažoretek, sedm dívek na volejbal, čtyři dívky do výtvarné výchovy, tři do tanečního, jedna dívka do souboru Kordulka a ostatní na kytaru, klavír a odbíjená.

Počítač používá **12 chlapců a 4 dívky** a **internet** využívá **14 chlapců a 12 dívek**. Děvčata hry na počítačích nehrají, jen jeden chlapec se vyjádřil, že hraje hry 24 hodin denně. Jak často používají internet, většina chlapců uvádějí, že internet používají tři až čtyři hodiny denně, dva uváděli, že nonstop a pořád, a ostatní jednou denně a jeden chlapec, když se chce něco dozvědět. Dvě dívky uvádějí, že používají internet denně dvě až tři hodiny, ostatní dívky denně, tři až čtyřikrát denně a jedna dívka, když se něco chce dozvědět.

Sport provozuje **12 chlapců a 12 dívek**, doma cvičí **6 chlapců a 9 dívek**. Šest chlapců hraje fotbal, dva chlapci hokej, dva chlapci hokejbal, tři chlapci jezdí na kole, ostatní běhají, rybaří a hrají kuželky. Čtyři dívky hrají volejbal, osm dívek jezdí na kole, z toho sedm dívek jezdí na kolečkových bruslích a jedna z nich v zimě lyžuje. Dvě dívky raději běhají. Doma chlapci cvičí posilovací cviky, sedy-lehy, a jeden chlapec si pro posilování jako činky zvolil nealko pivní láhve. Jeden chlapec přiznal, že raději necvičí, protože by něco rozbil. Dívky cvičí posilovací cviky, sklapovačky, aerobik, jedna jezdí na rotopedu a další cvičí kalanetiku.

Televizi sleduje **14 chlapců a 12 dívek**, a na **DVD** se dívá **13 chlapců a 11 dívek**. Chlapci se dívají na dokumenty, sport a seriály, na akční filmy a horory, televizní noviny, na kriminálky *Dr House*, *Hrdinové*, *X Faktor* a sledují programy *Nova* a *Discovery*. Děvčata sledují *Ordinaci v růžové zahradě*, *Ulici*, *X Faktor*, *Ošklivku Katku*, akční a hororové filmy a romantické a zamilované filmy. Na DVD chlapci sledují akční filmy, horory, komedie, sci-fi a někteří se dívají na filmy *Shreek* a *Rychle a zběsile*. Děvčata se dívají na komedie, horory, drama, na akční, dobrodružné a romantické filmy a sci-fi. Některé dívky sledují *Titanic*, *Italské prázdniny*, *Asterix a Obelix*, *Pán Prstenů* a *Deník princezny*.

Do **kina** chodí **6 chlapců a 9 děvčat**, do **divadla** jezdí **1 děvče** a na jinou **zábavu** chodí **5 chlapců** a žádné děvče. Jeden chlapec uvádí, že chodí na rybolov, dva chlapci jezdí do Olympie, nákupního střediska v Brně a další chlapec jezdí na diskotéku do města. Dvě děvčata jezdí do městských kin,

kino ve své vesnici nevyužívají. Jinak dívky uvádějí, že chodí s kamarádkami ven a na zmrzlinu.

Volného času ve **všední dny** využívají chlapci u počítače, u televize, přípravou do školy a venku jízdou na kole. Jeden chlapec uvedl, že čte knížky a časopisy, druhý chlapec hraje na trubku a další se expresivně vyjádřil, že paří. Jeden chlapec rodičům pomáhá ve vinohradě. Dívky si dělají do školy úkoly, dívají se na televizi, některé jsou u počítače anebo jdou ven s kamarádkami a se psem. Jedna uvedla, že rodičům pomáhá na poli a pak lenoší. **O víkendu** chlapci pomáhají rodičům ve vinohradě, na poli a jeden z nich kosí trávu, dva chlapci chodí na ryby a ve volných chvílích chodí s kamarády ven. Jeden chlapec si užívá života, druhý paří a další se nudí. Tři chlapci hrají počítačové hry, dva chlapci hrají fotbal a jeden chlapec si čte. Dívky pomáhají rodičům na poli, ve vinohradě, s úklidem a vařením a jedna dívka se přiznala, že doma peče. Dívky po práci chodí s kamarádkami a se psem ven, jedna dívka jezdí na výlety a další dívka si doma hraje se psem, kočkou a králíčkem.

Město Hodonín

Hodonín je malé město na jižní Moravě u slovenských hranic. V Hodoníně je kino Svět, krytý plavecký bazén, zimní stadion, sportovní hala a zoologická zahrada. Dále tu funguje Středisko volného času a Klub mladých. Také tu působí Základní umělecká škola, která nabízí mnoho

kroužků. Jsou to hudební obory, výtvarný obor, taneční obor a literárně dramatický obor.

Základní škola Mírovo náměstí

Na této škole fungují kroužky jako je keramika, šikovné ruce, flétna, plavání, florbal a házená. Ve škole fungují sportovní třídy se zaměřením na hokej.

Průzkumu se zúčastnilo 13 chlapců a 11 děvčat ze třetí třídy.

Do **knihovny** chodí **3 chlapci a 4 děvčat**. Doma si **knížku přečtou 9 chlapců a 9 děvčat**, **časopisy čte 8 chlapců a 9 děvčat**. Chlapci čtou časopisy *Méďa Pusík, Mateřidoušku, Witch, Harry Potter, Kačer Donald a Spiderman*. Děvčata čtou *Witch, Nezbeda, Mateřidoušku, Barbie a Bravo*.

Do **kroužku** chodí **6 chlapců a 6 děvčat**. Tři chlapci chodí na florbal, dva chlapci na řeckořímský zápas, jeden do skautu a další na fotbal a dva chlapci uvedli, že chodí do náboženství. Dvě děvčata chodí do házené a keramiky, dvě děvčata do tance a baletu, jedno děvče do aerobiku a na kytaru. Další děvče za kroužek považovalo dyslektický a jiné děvče chodí na roztleskávačky, mažoretky a do keramiky.

Počítač používá **13 chlapců a 8 děvčat**, **internet** využívá **10 chlapců a 5 děvčat**. Jeden chlapec hraje hru Play station a jedno děvče si na počítači zahraje jednou za týden. Čtyři chlapci používají internet denně, ostatní dvakrát za týden až jednou za čtrnáct dní. Tři děvčata používají internet denně a jedno děvče jen pro důležité věci.

Sport dělá 10 chlapců a 6 děvčat, doma cvičí 5 chlapců a 9 děvčat. Tři chlapci hrají hokej, dva chlapci florbal, dva chlapci řeckořímský zápas, další dva chlapci běhají a dva chlapci chodí na karate. Čtyři děvčata dělají házenou, jedno děvče běhá a další děvče hraje tenis, bruslí a chodí na aerobik. Chlapci doma posilují a z děvčat posiluje jen dvě. Každé děvče cvičí aerobik, běhá a cvičí jógu.

Televizi sleduje 13 chlapců a 11 děvčat a na DVD se dívá 13 chlapců a 9 děvčat. Chlapci se nejraději dívají *Na ulici, Tom a Jerry, Kouzelná školka* a *Věda je zábava*, děvčata se raději dívají na *Ošklivku Katku, Ordinace v růžové zahradě, Witch, Věda je zábava* a na pohádky. Na DVD se chlapci dívají na filmy *Shreek, Asterix a Obelix, Santa je úchyl* a na žraloky. Děvčata se dívají na *Princeznu ze mlejna, Piráti, Pat Mat, Čokoláda a rebelové* a na kreslené pohádky.

Do **kina** chodí **10 chlapců a 5 děvčat**, do **divadla** jezdí **1 chlapec a 3 děvčata** a na **zábavu 2 chlapci a 3 děvčata**. Na zábavu všichni chodí ven do parku nebo na hřiště, jeden chlapec jezdí na kole a jedno děvče chodí do Centrumu pro rodinu, kde pracuje její matka.

Ve **všední dny** si chlapci hrají a chodí ven s kamarády, tři chlapci jsou u počítače, jeden z nich hraje hru Yu-gi-oh, jeden chlapec si čte a druhý chlapec se učí do školy. Děvčata se doma připravují do školy anebo se dívají na televizi, jdou ven s kamarádkami, jedna z nich s dvěma psy, a další děvče tancuje. **O víkendu** chlapci jsou venku s kamarády, s rodinou, jeden z nich je u babičky, dva chlapci tráví víkend u počítače a jeden chlapec chodí do

ZOO. Děvčata jsou venku s kamarádkami, dvě děvčata bývají u babičky, jedna u tety, jedna dívka jezdí s rodiči na kolech, jedna pomáhá matce v kuchyni a další je s rodiči ve vinohradě.

Průzkumu se zúčastnilo 10 chlapců a 2 děvčata z osmé třídy.

Do knihovny nechodí nikdo z nich, doma si **přečtou knihu 1 chlapec a 2 dívky**, a **časopisy čte 4 chlapci a 2 dívky**. Dva chlapci čtou o hokeji, o autech a noviny, jeden čte noviny a další časopis *Bravo*. Dvě dívky čtou dívčí časopisy.

Do **kroužku** chodí **4 chlapci a 2 dívky**. Tři chlapci hrají hokej, jeden z nich fotbal a další chlapec chodí do angličtiny na jazykovou školu. Jedna dívka hraje basket a dělá tanec a druhá dívka chodí již devět let do základní umělecké školy na výtvarnou výchovu.

Počítač používá **9 chlapců a 1 dívka** a **internet 9 chlapců a 2 dívky**. Pět chlapců používá internet denně, tři chlapci dokonce čtyři hodiny, jeden chlapec méně často a další chlapec se přiznal, že něco stahuje. Dvě děvčata používají internet denně.

Sport provozuje **10 chlapců a 1 dívka** a doma **cvičí 6 chlapců a 1 dívka**. Všichni chlapci hrají hokej a jeden chlapec navíc fotbal. Všichni chlapci doma posilují, dělají kliky, dřepy a strečink. Jedna dívka dělá tanec a hraje basket a doma jenom cvičí.

Na **televizi** se dívá **10 chlapců a 2 dívky** a na **DVD 10 chlapců a 2 dívky**. Chlapci se nejraději dívají na stanice *Nova, MTV, Galaxie sport*,

Eurosport, ČT 1, 2, na různé pořady, Ulice, Krimi Miami, Smallville a Veronika Mars. Děvčata se dívají na Ošklivku Katku, Zoufalé manželky, Krimi New York, Dr House a X Factor. Na DVD se chlapci dívají na komedie, Rychle a zběsile, na akční a válečné filmy. Děvčata se dívají horory, komedie, psychologické a taneční filmy.

Do **kina** chodí **2 chlapci a 2 dívky**, do **divadla** jezdí **1 chlapec a 1 dívka** a na **zápravu** **1 chlapec a 1 dívka**. Jeden chlapec chodí ven s kamarády, další chlapec spravuje motorku, a ostatní dva chlapci na hokejbal a na motokáry. Dívky chodí s kamarádkami do restaurace a na diskotéku.

Ve **všední den** chlapci jsou na počítači, dívají se na televizi a jsou venku s kamarády, jedna dívka je doma a venku a další dívka odpočívá v posteli nebo chodí s kamarádkami na nákupy. **O víkendu** chlapci jsou venku s kamarády nebo na zábavě, další chlapec provozuje adrenalinové sporty, jiný chlapec pomáhá rodičům na poli, opravuje motorku a rybaří a dva chlapci jsou venku nebo u počítače. Dívky jsou venku s přáteli, s rodinou a jedna relaxuje.

Základní škola Vančurova

Na této škole fungují kroužky výtvarné, keramické, sportovní, dramatický a vaření. Kroužky fungují v rámci školní družiny. Ve sportovních kroužkách jsou míčové hry, florbal a fotbal.

Průzkumu se zúčastnilo 12 chlapců a 14 děvčat z třetí třídy.

Do knihovny chodí **2 chlapci a 9 děvčat**, doma čtou **7 chlapců a 12 děvčat** a časopisy čtou **7 chlapců a 11 děvčat**. Čtyři chlapci čtou *ABC*, dva chlapci *Kačera Donalda* a jeden chlapec čte *Bravo*. Sedm děvčat čte *Witch* a dvě děvčata *Witch styl* a jedna z nich *ABC*, dvě děvčata *Mateřidoušku* a ostatní *Čtyřlístek*, *Shreek* a *Štastná 13*. Jedno děvče se přiznalo, že čte knížku *Hlavu vzhůru Dito*.

Do kroužku chodí **5 chlapců a 14 děvčat**. Jeden chlapec chodí na fotbal a do modelářství, druhý chlapec do hudební výchovy a do náboženství a ostatní na tenis a florbal. Deset děvčat mají v průměru dva až čtyři kroužky, čtyři děvčata chodí do výtvarné výchovy, tři děvčata do keramiky, osm děvčat do aerobiku, tři děvčata do tance a baletu, dvě děvčata do němčiny, čtyři děvčata do náboženství, dvě děvčata do dramatického, čtyři děvčata se věnují sportu, chodí na roztleskávačky, krasobruslení, vybíjenou a veslování. Čtyři děvčata chodí do hudební výchovy, z toho dvě děvčata hrají na housle a jedno děvče na klavír.

Počítač používá **11 chlapců a 11 děvčat** a internet využívá **8 chlapců a 10 děvčat**. Jeden chlapec hraje na počítači hru *Voják v utajení* a jedno děvče si zahraje jedenkrát za měsíc. Na internetu jsou denně šest chlapců a jeden chlapec používá internet pětkrát týdně.

Sport provozuje **9 chlapců a 13 děvčat** a doma cvičí **3 chlapci a 10 děvčat**. Tři chlapci hrají florbal, dva chlapci fotbal a další dva chlapci hokej a ostatní chodí do tenisu, do veslování, jezdí na kole a kolečkových bruslích.

Většina děvčat chodí do aerobiku, hrají vybíjenou, fotbal a házenou, jedno děvče hraje pingpong, dvě děvčata běhají a další dvě děvčata jezdí na kole. Na **televizi** se dívá **12 chlapců a 14 děvčat** a na **DVD** se dívá **8 chlapců a 14 děvčat**. Chlapci se dívají na pohádky, pak na *Lensen a spol*, *Ordinace v růžové zahradě*, *Kobra 11*, *Simpsonovi*, *Verone a Ulice*. Děvčata se dívají na *Ošklivku Katku*, *Ordinace v růžové zahradě*, *Ulice*, *Velmi křehké vztahy*, na pohádky a poučné pořady. Na DVD se chlapci podívají na *Tom a Jerry*, *Medvídek Oliver*, *Asterix a Obelix*, *Kocour Gardfield* a *Rychle a zběsile*. Děvčata se dívají na komedie, horory, pohádky a na kreslené a fantastické filmy a na filmy *Šípková Růženka*, *Ella*, *Shreek*, *Barbie*, *Harry Potter*, *Noc v muzeu* a *Mezi námi děvčaty*.

Do **kina** chodí **3 chlapci a 5 děvčat**, do **divadla** jezdí jen **2 děvčata** a na jinou **zábavu** chodí **1 chlapec a 1 děvče**. Chlapci chodí ven a na hřiště, jeden chlapec jezdí na kole a další chlapec jezdí do Brna. Děvčata chodí ven a do parku, jedno děvče na diskotéku a další děvče s kamarádkami ven a k babičce.

Ve **všední den** chlapci jsou doma a venku, tráví čas s počítačem, připravují se do školy, jeden chlapec se přiznal, že je v posteli a další chlapec si hraje s autíčkem na dálkové ovládání. Děvčata jsou doma u televize a na počítači, připravují se do školy, jsou venku, jedno děvče jezdí na kole a bruslí a další děvče si hraje s panenkami Barbie. **O víkendu** chlapci jsou venku, jeden chlapec jezdí na motorce, dva chlapci jsou u babičky a další chlapec pomáhá svému otci. Většina děvčat jsou venku, tři

děvčata jsou u babičky, jedno děvče maluje, plave a je s otcem v JZD, tři děvčata chodí na bazén a čtyři děvčata jezdí na výlety.

Průzkumu se zúčastnilo 5 chlapců a 10 děvčat z osmé třídy.

Do **knihovny** chodí jen **3 děvčata**, doma si přečtou **knihu 1 chlapec a 3 děvčata** a **časopisy čte 5 chlapců a 10 děvčat**. Jeden chlapec čte knihy o historii, a jedna dívka se přiznala, že ráda čte a je knihomol. Dva chlapci čtou časopis *Popcorn*, pak čtou *Bravo*, *Rybářství*, *Modelář*, *Fotbal*, *Hokej*, *Echo a Sport*. Děvčata čtou *Bravo*, *Bravo girl*, *Dívka*, *Top dívka*, *Super dívka*, *Popcorn* a další pak *Yellow*, *Joy*, *Love star*, *Cosmopolitan*, *Blesk*, *Lidové noviny* a *Jezdectví*.

Do **kroužku** chodí **2 chlapci a 1 děvče**. Jeden chlapec chodí do modelářství, další do sportovního kroužku a dívka chodí na jazykovou školu, kde si dělá angličtinu Cambrigde.

Počítač používá **4 chlapci a 5 děvčat**, **internet** využívá **4 chlapci a 10 děvčat**. Jeden chlapec hraje na počítači válečné hry a jedna dívka se přiznala, že ji hry nebaví. Dva chlapci používá internet denně, a dva chlapci občas. Dvě dívky jsou u internetu tři až čtyři, ostatní dívky často, jedna dívka využívá ICQ, kde si dopisuje s kamarádkami.

Sport provozuje **2 chlapci a 5 děvčat** a doma **cvičí jen 7 děvčat**. Jeden chlapec hraje florbal a fotbal, druhý chlapec cyklotriál, dvě děvčata jezdí na kole, bruslí a posiluje, další běhá a jezdí na koni a další děvče dělá karate. Dvě dívky cvičí aerobik, jedna dívka dělá break a ostatní se protahují a posilují.

Televizi sleduje 5 chlapců a 9 děvčat a na DVD se dívá 5 chlapců a 10 děvčat. Chlapci se dívají na *Ordinaci v růžové zahradě, Ulice, Krimi Miami, Simpsonovi*, na fotbal a na hokej. Dívky sledují *Ulici, Ordinance v růžové zahradě, X Faktor, Lensen a spol, Velmi křehké vztahy, Dr House* a jedna dívka se dívá na egyptologii. Na DVD chlapci sledují *Majora Zemana, Já a legenda* a válečné a kriminální filmy, horory, sci-fi a wimbledon. Dívky se dívají na komedie, horory, krimi, na filmy *Breakout, Honey, Bezva vejška a Prci prci prcičky*.

Do **kina** chodí **1 chlapec a 5 děvčat**, do divadla nejedí nikdo a na **zábavu** chodí **2 chlapci a 2 děvčata**. Chlapci chodí ven s kamarády, jeden chlapec chodí na ryby a další chlapec na zahrádku. Dívky chodí s kamarádkami ven, jedna dívka jezdí na výlety a do kina Palace Cinemas další dívka jezdí do Brna na nákupy.

Ve **všední den** chlapci jsou venku, doma se připravují do školy, jsou u počítače a dívají se na televizi. Dívky jsou venku s kamarádkami a doma se připravují do školy, anebo jsou u počítače a dívají se na televizi. Jedna dívka se věnuje angličtině a další dívka se věnuje sportu. **O víkendu** jsou chlapci na rybách, na vesnici u babičky a jeden chlapec na chatě. Děvčata jsou většinou venku s kamarádkami, tři u babičky a u tety, jedna dívka s kamarádkami občas griluje, další chodí do kavárny anebo jsou doma u počítači.

Základní školy Očovská

Na této škole fungují sportovní kroužky jako je florbal, odbíjená, vybíjená, stolní tenis, plavání, pohybové hry a taneční klub. Žáci také navštěvují keramiku a psaní na počítači.

Průzkumu se zúčastnilo 10 chlapců a 13 děvčat z osmé třídy.

Do knihovny chodí **4 chlapci a 3 děvčata**, knihu si přečte **4 chlapci a 4 děvčata** a časopisy čte **6 chlapců a 11 děvčat**. Dva chlapci čtou časopisy o počítačích, tři chlapci *ABC* a ostatní čtou *History, 100+1, 21. století, Koktejl a Flora*. Většina děvčat čte *Bravo, Bravo girl, Dívka a Top dívka*, ostatní dívky čtou *Yellow, Cosmopolitan* a časopisy o zvířatech.

Do kroužku chodí **5 chlapců 10 děvčat**. Tři chlapci hrají kuželky, dva chlapci hrají tenis, jeden z nich florbal, dva chlapci chodí do angličtiny, jeden z nich se učí německy a další chlapec tancuje latinsko-americké tance. Tři dívky hrají volejbal, dvě z nich hrají tenis, dvě dívky chodí na klavír, jedna z nich dělá balet, bicí a literálně dramatický kroužek. Ostatní chodí do keramiky, výtvarné výchovy, raftu a další dívka do angličtiny a do zpěvu.

Počítač používá **10 chlapců a 8 děvčat**, internet využívá **9 chlapců a 13 děvčat**. Jedna dívka hraje odpočinkové a logické hry, na internetu jsou denně sedm chlapců, jeden z nich za účelem vzdělání, další chlapci méně často a jen když něco potřebuje. Osm dívek používá internet denně, obden jedna dívka a ostatní dívky méně často. Dívky využívá chatování ICQ, internetové stránky Líbím se ti a Youtube.

Sport provozuje **6 chlapců a 10 děvčat**, doma cvičí **3 chlapci a 6 děvčat**.

Tři chlapci hrají kuželky, dva chlapci tenis, jeden chlapec jezdí na kole, plave a občas se potápí. Pět děvčat hraje volejbal, tři dívky hrají basketbal, jedna dívka dělá atletiku a další hraje squash. Jedno děvče jezdí na kole a bruslí. Jeden chlapec cvičí counter strike, a druhý chlapec trénuje latinsko-americké tance. Děvčata doma posilují, cvičí sedy lehy a jedna dívka dělá aerobik. Další dívka se přiznala, že je cvičení pro ni ztráta času.

Na **televizi** se dívá **10 chlapců a 13 děvčat**, na **DVD** se dívá **10 chlapců a 12 děvčat**. Chlapci se dívají na filmy *Ztraceni*, *Stargate*, *Dr House*, *Ulice*, *Hvězdná brána*, *Simpsonovi*, na pohádky, scifi a dokumenty. Děvčata se dívají na *Ordinace v růžové zahradě*, *Velmi křehké vztahy*, *Ošklivku Katku*, *Jste to co jíte*, *Modré z nebe*, *Ulice*, *Pojišťovna štěstí*, na akční filmy a komedie. Na DVD se chlapci dívají na akční a válečné filmy, válečné dokumenty, na pohádky a scifi a na *Jurský park*. Dívky na DVD sledují komedie, horory, přírodovědné filmy, a filmy *Iluzionista*, *Někdo to rád blond*, *Metro*, *Breakout* a *Protivné sprosté holky*.

Do **kina** chodí **4 chlapci a 7 děvčat**, do **divadla** jezdí žádný chlapec a **1 děvče**, na **zábavu** chodí **3 chlapci a 7 děvčat**. Chlapci chodí ven s kamarády, jeden z nich si s sebou bere králíčky a morčaty, jeden chlapec jezdí na kole a další chlapec poznamenal, že chodí ven všude, jen ne fetovat a nekouřit. Dívky chodí ven s kamarádkami, jedna z nich přiznala, že chodí všude, kde jsou superlidičky. Dvě dívky chodí do obchodů a jedna z nich jezdí za nákupy do Olympie do Brna.

Ve **všední den** chlapci jsou venku s kamarády nebo jsou doma, připravují se do školy a jsou u počítače. Děvčata jsou venku s kamarádkami a doma se připravují do školy. Jedna dívka si čte a druhá chatuje s kamarádkami na ICQ. **O víkendu** chlapci chodí ven s kamarády, dva chlapci tráví čas s rodinou, tři chlapci jsou u počítače a televize, jeden z nich chodí se psem ven, další jezdí na výlet a jiný chlapec pomáhá doma rodičům a na poli. Dívky jsou s kamarádkami venku, jedna nakupuje s rodinou, jedna je s rodinou na farmě a další doma uklízí a tři dívky jsou na chatě. Jedna dívka je u babičky a jezdí na koni, další soutěží v aerobiku. Jedna dívka neodpověděla, protože otázku považovala za nudnou.

Vzdělání

Podle dotazníků a grafu bylo zjištěno, že žáci, kteří mají oba rodiče dělníky je na vesnici 60 žáků a ve městě 43 žáků.

Žáci, kteří mají jednoho rodiče středoškoláka a druhého rodiče dělníka je na vesnici 25 žáků a 24 žáků ve městě.

Žáci, kteří mají oba rodiče se středoškolským vzděláním je na vesnici 7 žáků a ve městě 17 žáků.

Žáci, kteří mají jednoho rodiče středoškoláka a druhého rodiče vysokoškoláka je na vesnici 7 žáků a ve městě 11 žáků.

Žáci, kteří mají oba rodiče s vysokoškolským vzděláním je na vesnici 1 žák a ve městě 5 žáků.

Vyřazené dotazníky

Největším problémem bylo vyplňování poslední patnácté otázky Jaké vzdělání mají tvoji rodiče a kde pracují. Žáci třetích tříd většinou nevěděli, jaké vzdělání mají rodiče a kde pracují, ale žáci z osmých tříd nebyli ochotní tuto otázku vyplnit a někteří z nich se k této otázce stavěli odmítavě.

Zde jsou jejich reakce, které tam žáci v dotaznících uváděli.

Nepracují

Pracují v práci a vzdělání chytré

To vás nemusí zajímat

Nevím – co je vám do toho

Mají základní školu, nepracují, kradou

Vysoké

No comment

Mají takové vzdělání jaké potřebují a pracují v Hodoníně

Jak to mám vědět

Pracují v práci, osobní údaje o svých rodičích nepodávám

Neřeš a hod' se do klidu

To teda fakt neřeknu, čistě naší rodiny věc

Na co vám to bude

Vím, ale neřeknu, jo jenom mimochodem co to jsi že

Co vás to zajímá

Co je vám po tom, soukromá věc

Tatka námořník Oxford, mamka námořník Harward

To byste chtěli vědět, co, a já vám to neřeknu, ještě by jste se zabili

Neřeknu

Soukromá záležitost (z přeškrtnutého textu bylo možné vyčíst, že jeho rodiče jsou dělníci)

To se neříká

Ačkoliv vyplňování dotazníků bylo anonymní, žáci pravděpodobně měli nějaké neznámé důvody neuvést vzdělání a zaměstnání svých rodičů.

3.3 Shrnutí výsledků průzkumu

Jak žáci základní školy využívají volný čas ve městě a na vesnici, můžeme se shodnout, že se ty rozdíly v poslední době stírají. Je to tím, že jsme v dnešní době více propojeni navzájem, než tomu bylo minule. Je to také tím, že možnosti, které mají děti k využívání volného času, jsou dostupné nejen ve městě, ale také i na vesnici. Knihovny jsou nejen ve městě, ale také na vesnicích, ale s menším objemem vypůjčných knih, ale zároveň každá knihovna má přístupný internet pro veřejnost. Záleží také podle počtu obyvatel, čím vyšší počet obyvatel má vesnice, tím více počítačů má knihovna. Také časopisy jsou dostupné nejen ve městě, ale na vesnicích je prodávají v trafikách, a také v každé prodejně Potravin. Různé množství kroužků nabízejí v každé základní škole, jen s tím rozdílem, že v městských školách mají větší výběr kroužků než je tomu na vesnicích. Co se týče základních uměleckých škol, ty jsou téměř v každém městě, ale pokud jsou na vesnicích, tak jen pobočky, jako například ve vesnici Čejkovice a menší základní umělecká škola je ve vesnici s větším počtem obyvatel, jako je Dolní Bojanovice. To stejné je i s kinem, ve městě Hodonín je kino Svět a z okolních vesnic funguje kino v Čejkovicích. Nejbližší divadlo je ve dvou městech Brno a Uherské Hradiště, které jsou od Hodonína vzdáleny asi padesát a šedesát kilometrů.

Co se týče multimédií, ve kterých je zahrnuto televize, počítač, internet a DVD, ty vlastní téměř všechny domácnosti. Videá jsou na ústupu, protože dnešní žáci používají DVD, které jsou v poslední době rozšířenější a cenově dostupnější.

Knihovny a čtení knih

Do knihoven chodí stejný počet dětí jak ve městě, tak i na vesnici. Musíme vzít v úvahu, že tam žáci kromě půjčování knih mohou chodit na internet nebo i do čítárny, kde využijí četbu časopisů. Co se týče čtení knih doma, více čtou žáci na vesnicích než ve městě. Když si vezmeme mladší žáky a starší žáky, v navštěvování knihoven jsou větší rozdíly, mladší žáci více chodí do knihoven než starší žáci, a u starších žáků se můžeme domnívat, že v knihovnách více využívají internet než půjčování knih. Jak z dotazníků vyplynulo, v čtení knih doma je rozdíl dost výrazný ve prospěch mladších žáků. Jak to bylo potvrzeno ve vývojové psychologii, mladší žáci rádi čtou proto, že jsou zvědavější, čtení pohádek a fantastických příběhů v nich podněcuje fantazii a ztotožňují se s jejich hrdinami. I mezi pohlavími je rozdíl, do knihoven chodí více děvčat než chlapců a doma čte více děvčat.

Čtení časopisů

Když si vezmeme čtení časopisů, ve městě i na vesnici čte stejný počet žáků. Časopisy čte více starších žáků než mladších žáků, mezi chlapci a děvčaty jsou také rozdíly ve prospěch děvčat. Jaké druhy časopisů žáci čtou, existují rozdíly mezi staršími a mladšími žáky a mezi chlapci a děvčaty. Většinou žáci čtou zábavné časopisy. Mezi chlapci ze třetí třídy jsou oblíbené časopisy *ABC*, *Čtyřlístek*, *Kačer Donald* a *Méďa Pusík*, a mezi děvčaty jsou oblíbené *Witch*, *Witch styl*, časopisy, které jsou o módě a určené menším děvčátkům. Starší chlapci z osmých tříd se zajímají hlavně o sportovní časopisy, menší počet chlapců čte časopisy, co se týče počítačů, a několik chlapců mají oblíbené

vědecko-populární časopisy jako je *Epocha, a Svět 21. století*. Starší dívky mají zájem především o módu a celebrity a nejvíce populární časopisy jsou u nich *Dívka, Top dívka, Bravo a Bravo girl*.

Kroužky

Ačkoliv ve městě mají žáci dostupnější kroužky a větší výběr, než je tomu na vesnicích, z průzkumu vyplynulo, že kroužky navštěvují nejvíce žáků na vesnicích. Podle dotazníků bylo zjištěno, že žáci navštěvují kroužky, které pořádá jejich místní škola, a někteří žáci navštěvují ještě jiné kroužky, které jsou ve městě a několik z nich jezdí do Základní umělecké školy. Proč je tomu tak, se nepodařilo zjistit. Možná v tom hraje finanční roli, a také některé tradice, které se na vesnicích dodržují dodnes. Jsou to lidové soubory *Kordulka* ve Starém Poddvorově a *Iskérka* v Čejkovicích, a jiné hudební soubory, kde tam chodí nejvíce žáků. Co se týče mladších žáků a starších žáků, do kroužků chodí stejný počet, podle pohlaví je děvčat více v kroužků než chlapců.

Kolik žáků chodí do kroužků a do kolikati kroužků, panují na jednotlivých školách značné rozdíly. Například žáci třetích tříd v Čejkovicích a na městské škole Vančurova mají v průměru dva kroužky, někteří žáci dokonce čtyři kroužky. Podobně je to i s žáky osmých tříd na městské škole Očovská. Nejméně žáků z osmé třídy chodí do kroužků na městské škole Vančurova a Mírovo náměstí, a méně chlapců z osmých tříd na vesnické škole Dolní Bojanovice.

Počítač a internet

U počítače a internetu tráví volný čas stejný počet žáků ve městě i na vesnici. Rozdíl je v tom, že u počítačů a počítačových her prosedí více chlapců než děvčat a to jak chlapci ze třetích tříd, tak i z osmých tříd. U internetu najdeme také více chlapců než děvčat, ale spíš ve třetích třídách, ale z osmých tříd se počty chlapců a dívek téměř vyrovnávají. Mladší žáci většinou tráví čas počítačovými hrami, ale u starších žáků tento zájem postupně opadá, nýbrž více se zabývají vyhledáváním potřebných informací, někteří se přiznali, že stahují různé nahrávky z internetu a chatováním. Někteří žáci potvrdili, že zjišťují různé úkoly, které dostávají ze své školy k domácímu zpracování. U starších žáků je rozdíl v tom, že děvčata nejraději přes internet si dopisují se svými kamarádkami a chlapci se více zabývají počítačovými hrami a stahováním nahrávek. Někteří žáci, jak chlapci, tak i děvčata se přiznali, že u internetu tráví čas až čtyři hodiny denně, a několik chlapců z osmých tříd nadšeně napsali, že jsou u internetu nonstop. Tyto jejich odpovědi nelze brát vážně, neboť není možné skloubit vysedávání u počítače s jinými činnostmi jako je chození do školy, domácí úkoly, jídlo, hygiena a spánek. Jestli žáci vlastní počítač nebo jejich rodiče, a také jestli rodiče mají zavedený internet, se nepodařilo zjistit. Žáci využívají internet také ve školách, knihovnách a v internetových kavárnách.

Sport a tělesné cvičení

Když si vezmeme sportování, více žáků sportuje na vesnicích než ve městě. Je to dáno tím, že na základních školách nabízejí sportovní kroužky, které

mohou děti využívat. Není potvrzeno, že všichni žáci, kteří sportují, chodí do sportovních kroužků. Občas se svými spolužáky chodí ven na hřiště a tam si zaspportují. Takové sporty, jako je běhání, jízda na skateboardu a na kolečkových bruslích a jízda na kole, žáci mají na vesnicích lepší využití než je ve městě. Mladší a starší žáci se věnují sportu ve stejném počtu a mezi pohlavími také není velký rozdíl. Co se týče cvičení doma, doma cvičí více žáků na vesnicích než ve městě. Mezi mladšími a staršími žáky není rozdíl. Mezi děvčaty jsou oblíbené cvičení posilovacího a protahovacího charakteru, rády cvičí aerobik a baví je tancování. Chlapci rádi posilují, cvičí s činkami a různé protahovací cviky. Proč tolik chlapců necvičí doma jako děvčata, je dáno tím, že chlapci raději si zaběhají nebo zaježdí si na kole anebo si s kamarády rádi zahrají fotbal a jiné míčové hry. Doma cvičí jen tehdy, když potřebují kondici na fotbalové a hokejové zápasy. Děvčata cvičí proto, že mají radost z pohybu, ale také proto, že si chtějí udržet kondici. Děvčata cvičí i z jiných příčin než chlapci, chtějí mít hezkou štíhlou postavu, aby se mohly hezky obléknout a líbit se.

Televize

Snad největší zájem, u kterého všichni žáci relaxují, je televize. Jak z dotazníků vyplynulo, u televize tráví všichni žáci bez rozdílu jak ve městě, tak i na vesnici. Je to tím, že televizi vlastní každá domácnost, ve většině domácnosti bývají obvykle dvě televize, a některé domácnosti vlastní i čtyři televize. Na druhé straně je bohatá nabídka kanálů, kde dávají různé zábavné pořady, seriály, filmy a dokumenty, které žáky základní školy zajímá.

Nejoblíbenějším seriálem u všech žáků základní školy je *Ordinace v růžové zahradě*, *Ulice a Ošklivka Katka*. Mladší žáci se podívají na přírodopisné dokumenty, a u chlapců jsou oblíbené sportovní pořady, seriály *Simpsonovi*, *Tom a Jerry* a *Kobra 11*. U starších žáků základní školy je mezi chlapci a děvčaty malý rozdíl, chlapci se rádi dívají na sportovní pořady, *Krimi Miami* a jejich nejoblíbenějšími kanály jsou Nova, MTV, Discovery, Galaxie sport a Eurosport. Děvčata se rády dívají na komedie, horory a akční filmy a na *Krimi Miami* a *X Factor*.

DVD přehrávače

Na DVD se dávají téměř všichni žáci bez rozdílu. Jeden chlapec však v dotazníku uvedl, že se dívá na video. Ale jak vyplynulo z průzkumu, videa jsou na ústupu a většina domácností se zaplnila DVD přehrávači. Přehrávače jsou cenově dostupnější a také vydávání filmů a pohádek na DVD jsou všude k dostání, jak v obchodech s hudebninami, tak i v novinových stáncích za levnější ceny. Dívidička si mohou koupit žáci jak ve městě, tak i na vesnici.

Mladší žáci mají stejné záliby, co se týče filmů, rádi se dívají na filmy *Shreek*, *Harry Potter*, *Piráti z Karibiku* a na filmové a kreslené pohádky, a u starších žáků se zájmy víc vyhraňují. Chlapci se dívají na akční, válečné, kriminální a fantastické filmy, komedie, horory a thrillery a děvčata se rády podívají na komedie, horory, drama, na romantické a taneční filmy.

Kino, divadlo a jiná zábava

Jak žáci základní školy využívají zábavy ve volném čase, jsou pouze nepatrné rozdíly. Do kina chodí stejný počet žáků na vesnici a ve městě, starších žáků

více než mladších žáků a také více děvčat než chlapců. Více žáků chodí do kina na vesnici Čejkovice a ve městě v Hodoníně, protože tam mají místní kino a žáci tam mají blízko. Jen do divadla jezdí málo žáků, protože divadla jsou v Brně, které je daleko asi 60 kilometrů a mnoho rodičů v dnešní době nemá mnoho času, aby s dětmi zajeli do divadla, a někteří z nich tuto kulturní akci považují za zbytečnou. Co se týče zábavy, většina žáků ji tráví pasivním způsobem. Jak v dotaznících uvedli, většina žáků na zábavu chodí ven s kamarády, na hřiště, do parku a na nákupy. Mladší žáci jsou na zábavných akcích s rodiči, pokud jsou sami, tak jsou s kamarády na ulici nebo na hřišti. Navíc někteří mladší žáci na vesnici uvedli, že na zábavu chodí do kostela.

Starší žáci ve většinu případech chodí s kamarády ven, na hřiště a na disko. Mezi chlapci a děvčaty v zábavě panují rozdíly, chlapci nejraději chodí do restaurací, pořádají s kamarády různé akce a také spolu rybaří. Děvčata chodí s kamarádkami do kaváren, do cukrárny, jezdí na výlety a hlavně jezdí za nákupy. Z psychologického hlediska tito starší žáci tráví svůj volný čas se svými vrstevníky než s rodiči, ačkoliv také někteří z nich v dotazníku uvedli, že rádi chodí na rodinné oslavy. Na vesnicích navíc bývají tradiční zábavy, hodová zábava, dětské hody a různé oslavy například vinařské, hasičské, kde žáci chodí se pobavit.

Volný čas ve všední den a o víkendu

Jak žáci využívají volný čas ve všední den a o víkendu, jsou nepatrně rozdílné. Ve všední dny to je u všech žáků stejné, všichni žáci chodí do školy, většina z nich po škole mají kroužky, a když jim zbude čas, který mají pro sebe,

tak ho využijí na přípravu do školy, na chození ven s kamarády, na počítač a dívání se na televizi.

O víkendu mají žáci více volného času. Mladší žáci bývají s kamarády venku, a jezdívají na víkend k babičkám a k tetám. Doma si hrají nebo pomáhají rodičům v domácnosti, dívají se na filmy anebo jsou u počítače. Starší žáci také tráví víkend obdobně jako mladší žáci, ale více si užívají zábavy a akcí s kamarády. Pokud žáci pomáhají rodičům, ve městě a na vesnici jsou nepatrné rozdíly, na vesnicích, zvláště v Čejkovicích chodí pomáhat na pole a do vinohradu, protože je to vinařská oblast. Děvčata doma uklízejí a vaří jídla s maminkami. Někteří žáci se věnují sportu, pokud mají sportovní kroužky, o víkendu mívají závody, fotbalové a hokejové zápasy a různé sportovní soutěže. Pokud žáci tyto povinnosti nemají, tak si užívají zábavy. Chlapci z osmých tříd se nadšeně přiznali, že paří, chodí s kamarády na party a do restaurace. Někteří chlapci chodí na ryby, spravují motorky a provozují adrenalinové sporty. Děvčata rády chodí s kamarádkami nakupovat hezké věci na sebe a pak do kavárny si popovídat. Některé dívky se přiznaly, že doma jen tak si hoví v posteli.

Kam žáci jezdí na výlety, však v dotazníku neuvedli. Jestli navštěvují zámky nebo výstavy, nebylo nikde uvedeno. Většinou uváděli zábavné akce jako jsou krojované hody a pořádání tradičních slavností, které bývají využívány na vesnicích.

Co se týče vzdělání rodičů těchto zkoumaných žáků, víc na vesnici a trochu méně ve městě převažuje naprostá většina rodičů dělnických profesí, ačkoliv nemůžeme s naprostou jistotou tvrdit, jaké vzdělání mají jejich rodiče a kde pracují. Většina žáků, zvláště ze třetích tříd, to ani pořádně nevěděli, někteří žáci uvedli v dotazníku jen to, kde rodiče pracují a jiní žáci tam napsali vzdělání rodičů a kde pracují, tam však neuvedli. Jaké aktivity mají žáci dělnických rodičů a vysokoškolských rodičů, to nebylo možné v dotaznících rozlišit. Navíc je to okresní průzkum škol, kdybychom ale chtěli vzít vzorek žáků dělnických rodičů a žáků vysokoškolských rodičů přesně na polovinu a rozlišit jejich zájmové aktivity, to bychom museli mít průzkum žáků z celého jihomoravského kraje (Gavora, 2000).

Co však říci závěrem.

Jak z dotazníků vyplynulo, využívání volného času u žáků základní školy ve městě a na vesnici se oproti minulosti stírají. Co se týče nabídek kroužků na základních školách, jsou většinou stejné, jen žáci je více využívají na vesnicích. I ve sportovních kroužkách sportuje dvě třetiny žáků na všech školách. Přispívá tomu bohatá nabídka různých sportů na školách, například ve vesnici Čejkovice je atletika a v městské škole Mírovo jsou specializované třídy na hokej.

Jak z průzkumu vyplynulo, většina žáků základní školy využívají svůj volný čas pasivnějším konzumním životem, zvláště k tomu jsou nakloněni starší žáci. Přispívá tomu i televize a DVD, které jsou dostupné jak ve městě, tak i na vesnici a využívají je všichni žáci. Co se týče počítačů a internetu, nejsou

dostupné tak masivněji jak televize, ale přesto si žáci k těmto médiím najdou cestičku. Rozdíl u starších žáků je v tom, že chlapci se více věnují počítačům, kde si stahují různé nahrávky a instalují si nějaké programy, a děvčata si více chatují s kamarádkami a využívají různé seznamky.

Co se týče zábavy, starší žáci je využívají pasivnějším způsobem, toulání se venku s kamarády, nakupováním, užíváním si, návštěvou restaurací a chození na party, na úkor návštěv kulturních památek, výstav a knihoven. Bylo také zjištěno, že starší žáci málo čtou knihy a do knihovny chodí jen nepatrná část žáků. Pokud žáci čtou, tak většinou zábavné módní a sportovní časopisy.

Proto lze doporučit, aby škola a obce se spoluprací s rodiči žáků podporovaly více aktivního využívání volného času. I když se na vesnicích udržují tradiční zvyky a fórklor, bylo by dobré, aby školy pořádaly pravidelné zájezdy do divadel a návštěvou zámků a kulturních a přírodních památek. Je třeba na to vynaložit více financí.

Co se týče čtení knih a návštěv knihoven, tam je třeba žákům literaturu více přiblížit a zavést na všech školách školní knihovny, propagaci různých knížek a autorů a různé poučné a zábavné přednášky, které by žáky zaujalo. Také by bylo dobré ve škole udělat prodejní výstavu knih, kde by si žáci mohli koupit nějakou oblíbenou knížku.

To všechno stojí peníze, ale není třeba se bát do toho investovat a finančně pomoci žákům ze slabších sociálních rodin, kteří si to nemohou dovolit. Odměnou pak budou vzdělaní a kulturně vyspělí lidé, kteří umí využívat svůj volný čas správným způsobem.

Závěr

Diplomová práce pojednává o využívání volného času u žáků základní školy a možnosti využití, co nabízejí školy a různé instituce. Nastihuje tu, jaký byl volný čas v minulosti a jaký je volný čas v současnosti.

Diplomová práce je rozdělena na dvě části, na teoretickou část a druhá část, která se dá nazvat praktická, se zabývá průzkumem žáků na základních školách.

V první části je pojednáno o volném času a jeho definici, a popisem, jak to vypadalo s volným časem v minulosti a jeho vývojem až do současnosti. Pak je tu nastíněno, jakým způsobem se volného času využívá v dnešní době a co ukazují dnešní výzkumy. Dále je tu popisováno, jaké je využití volného času v rodině a jak se rodiče po této stránce věnují dětem. V další kapitole se zabývá s jednotlivými zájmy dětí, jejich rozlišením mezi mladšími a staršími žáky a mezi chlapci a děvčaty. Dále je tu popsán výčet druhů zájmů, podle nichž byl sestaven dotazník, který byl distribuován do základních škol. Pak se tu předkládá různé mimoškolní instituce, kde mají žáci možnost využití volného času a také tím, jaké je finanční a prostorové využití a jestli stát a společnost mimoškolním aktivitám věnují dostatečnou pozornost. Následně je tu přehled jednotlivých mimoškolních institucí.

Další část diplomové práce se zabývá průzkumem žáků na základních školách a jeho problematikou. Je tu podrobně popisováno vytipování škol ve městě a na vesnicích, různé kroužky, které nabízejí základní školy, distribuování dotazníků do škol a jejich vyzvedávání. Postupným roztríděním dotazníků a jejich zpracováním a analyzováním byly pak zjišťovány výsledky.

Bylo zjištěno, že žáci využívají volný čas stejným způsobem jak ve městě, tak i na vesnici, jen s tím rozdílem, že žáci využívají zájmových kroužků více na vesnicích než ve městě. Tato práce potvrdila, že žáci tráví volný čas pasivnějším způsobem, kde jejich hlavní náplní je sledování televize a filmů na DVD přehrávačích a zejména u starších žáků chození do restaurací, kaváren a na různé party. Co se týče sportování, žáci nadále využívají sportovní aktivity oproti tvrzením, že v dnešní době žáci sportují stále méně.

V čem by mohla být nápomocna sociální pedagogika? Mohlo by se jednat o větší spolupráci školy, rodiny a vychovatelů volnočasových institucí. Pořádat takové aktivity, jako jsou zájezdy do divadel a na kulturní památky. Aktivně pracovat ve školních knihovnách a přiblížit tak žákům zájem o čtení, protože tam jsou, podle mého názoru, největší slabiny.

Resumé

Diplomová práce se zabývá využíváním volného času u žáků základní školy. Je rozdělena do několika kapitol. V první kapitole je postupně popisován pojem volný čas, volný čas v minulosti, volný čas v současnosti a jak jej děti využívaly a pak volný čas v rodině. V další kapitole jsou popisovány různé využívání volného času žáků, jejich specifické zájmy, jak využívají volný čas mladší žáci, starší žáci, chlapci a děvčata. Pak je tu nastíněn přehled volnočasových institucí, kde mohou žáci využívat k trávení volného času.

V další části diplomové práci je popis průzkumu, o jeho průběhu, vytipováním škol ve městě a na vesnicích a stručným popisem, jaké volnočasové aktivity tam nabízejí. Pak je tu popisováno roztřídění a zpracování dotazníků a vyhodnocení výsledků.

Bylo zjištěno, že žáci využívají volný čas pasivnějším způsobem, jako je televize, počítač a internet a u starších žáků s chozením s kamarády venku, návštěvou restaurací, kaváren na úkor čtení knih a návštěvou vzdělávacích kulturních akcí jako jsou divadla, zámky, výstavy a kulturní památky.

Univerzita Tomáše Bati Zlín
Institut oborových studií Brno

Záznam o diplomové práci

A N O T A C E

MACURKOVÁ, Dana. Využívání volného času u žáků základní školy.
(Diplomová práce), IMS Brno, Sociální pedagogika, 2009, 91 s.

Diplomová práce se zabývá využíváním volného času u žáků základní školy a o jejich možnostech. Jsou tu popsány různé způsoby využití volného času. Je složena ze tří kapitol, v první kapitole se zabývá volným časem v životě člověka a rodinou, v druhé kapitole o volnočasových aktivitách žáků základní školy a třetí kapitola se zabývá průzkumem, který se prováděl u žáků základní školy.

Klíčová slova:

Volný čas, minulost, současnost, rodina, rodinná výchova, zájmy, individualita dítěte, mimoškolní činnost, kroužky, střediska pro volný čas, vzdělání, knihovna, sport, počítače, průzkum, vesnice, město, dotazník, rozhovor, žáci.

The diploma thesis deals with pupils of the primary school, with spending their free time and their opportunities. We describe various ways of spending their free time. The thesis is divided into three chapters, in first chapter we describe free time in the life of person and family, in second chapter we describe free-time activities of pupils of the primary school, in third chapter we describe exploration and their execution on pupils of the primary school.

Key words:

Free time, the past, present, family, upbringing on family, interests, individuality of a child, out-of-school activities, groups, free-time centres, education, library, sport, computers, exploration, country, town, questionnaire, interview, pupils.

Seznam použité literatury

1. Fontana, David. Psychologie ve školní praxi. 1. vyd. Praha: Portál, 2000, 384 s.
2. Gavora, Peter. Úvod do pedagogického výzkumu. 1. vyd. Brno: Paido, 2000, 207 s.
3. Hájek Bedřich, Pávková Jiřina. Školní družina. 1. vyd. Praha: Portál, 2003, 160 s.
4. Helus, Zdeněk. Dítě v osobnostním pojetí. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, 240 s.
5. Hofbauer, Břetislav. Děti, mládež, volný čas. 1. vyd. Praha: Portál, 173 s.
6. Chistolmová, Jane. Starověké civilizace. 1. vyd. Praha: Václav Svojtka+Co, 1998, 290 s.
7. Chráska, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007, 265 s.
8. Katrňák, Tomáš. Odsouzení k manuální práci. 1. vyd. Praha: Sociol. nakl. 2004, 190 s.
9. Langmeier, Jan. Vývojová psychologie. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1998, 343 s.
10. Maňák, Josef. Cesty pedagogického výzkumu. 1. vyd. Brno: Paido, 2004, 78 s.
11. Matoušek, Oldřich. Rodina jako instituce a vztahová síť. 1. vyd. Praha: Sociol. nakl. 1993.
12. Možný, Ivo. Česká společnost. 1. vyd. Praha: Portál, 2002, 207 s.
13. Možný, Ivo. Rodina a společnost. 1. vyd. Sociol. nakl. 2006, 311 s.
14. Nádvorník, Zdeněk. Přes tři schody do života. 1. vyd. Praha: Svoboda Servis, 1984, 133 s.
15. Němec, Jiří a kol. Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času. 1. vyd. Brno: Paido, 2002, 119 s.
16. Pávková Jiřina, Hájek Bedřich. Pedagogika volného času. 1. vyd. Praha: Portál, 2002, 231 s.
17. Přadka, Milan. Kapitoly z dějin pedagogiky volného času. 1. vyd. Brno: OL Print, 1999, 93 s.
18. Rabušic, Ladislav. Kde ty všechny děti jsou. 1. vyd. Praha: Sociol. nakl. 2001, 265 s.

19. Říčan, Pavel. Cesta životem. 2. vyd. Praha: Portál, 2004, 392 s.
20. Sak, Peter. Mládež na křižovatce. 1. vyd. Praha: Svoboda Servis, 2004, 240 s.
21. Shapiro, E. Lawrence. Emoční inteligence dítěte a její rozvoj. 2. vyd. Praha: Portál, 2004, 143 s.
22. Socialia. Mládež a volný čas. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudemas, 2001, 429 s.
23. Vážanský, Mojmír. Základy pedagogiky volného času. 2. vyd. Brno: Print Typia, 2001, 173 s.
24. Verdon, Jean. Volný čas ve středověku. 1. vyd. Praha: Vyšehrad, 2003, 261 s.

Noviny a časopisy

Biblio 9/2008

Harper's Bazaar 4/2008

Rodina a škola 9/2006

Rovnost deník 2. 9. 2008

Webové stránky

www.zsstarypoddvorov.cz

www.zsdolboj.cz

www.zstgmcejkovice.cz

www.zsmirhod.cz

www.zsvancur.cz

www.zsocov.cz

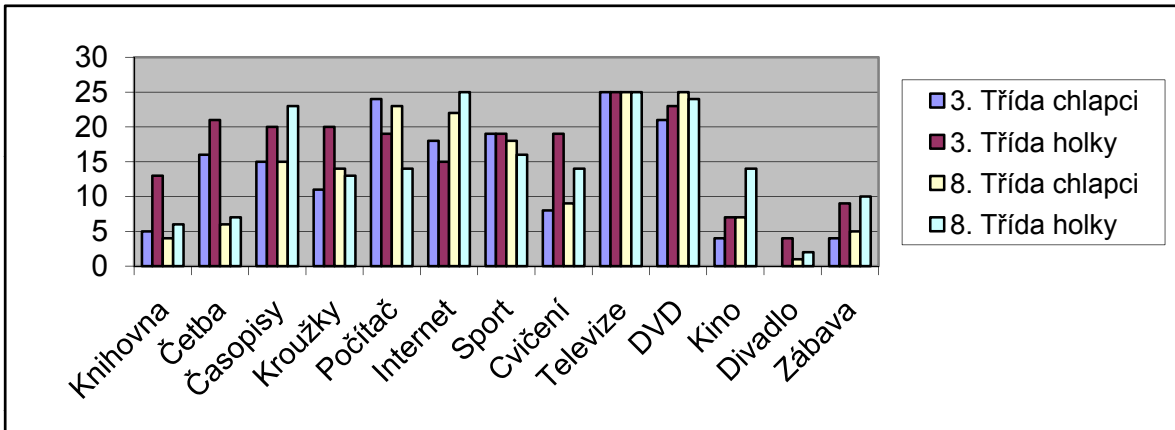
www.zusbojanovice.ivs.cz

www.zushodonin.cz

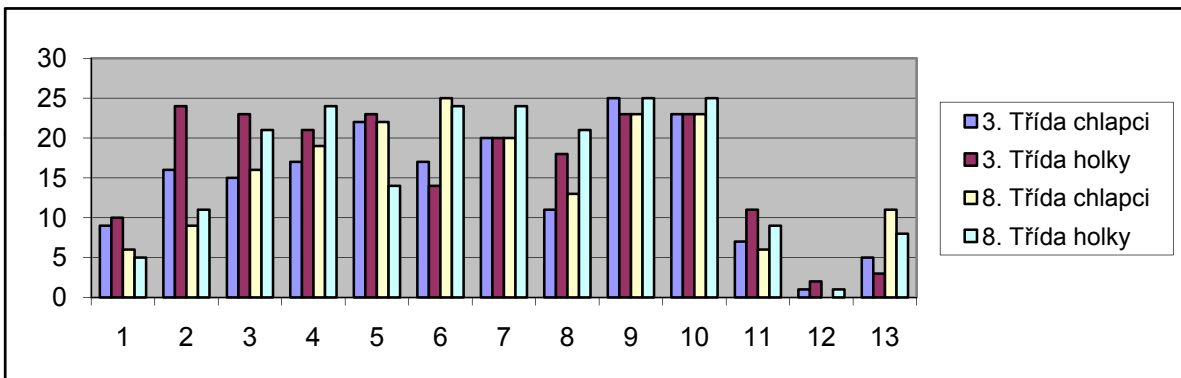
SROVNÁNÍ Město - vesnice

	MĚSTO				VESNICE			
	3. Třída		8. Třída		3. Třída		8. Třída	
	chlapci	holky	chlapci	holky	chlapci	holky	chlapci	holky
Knihovna	5	13	4	6	9	10	6	5
Četba	16	21	6	7	16	24	9	11
Časopisy	15	20	15	23	15	23	16	21
Kroužky	11	20	14	13	17	21	19	24
Počítač	24	19	23	14	22	23	22	14
Internet	18	15	22	25	17	14	25	24
Sport	19	19	18	16	20	20	20	24
Cvičení	8	19	9	14	11	18	13	21
Televize	25	25	25	25	25	23	23	25
DVD	21	23	25	24	23	23	23	25
Kino	4	7	7	14	7	11	6	9
Divadlo	0	4	1	2	1	2	0	1
Zábava	4	9	5	10	5	3	11	8

Město

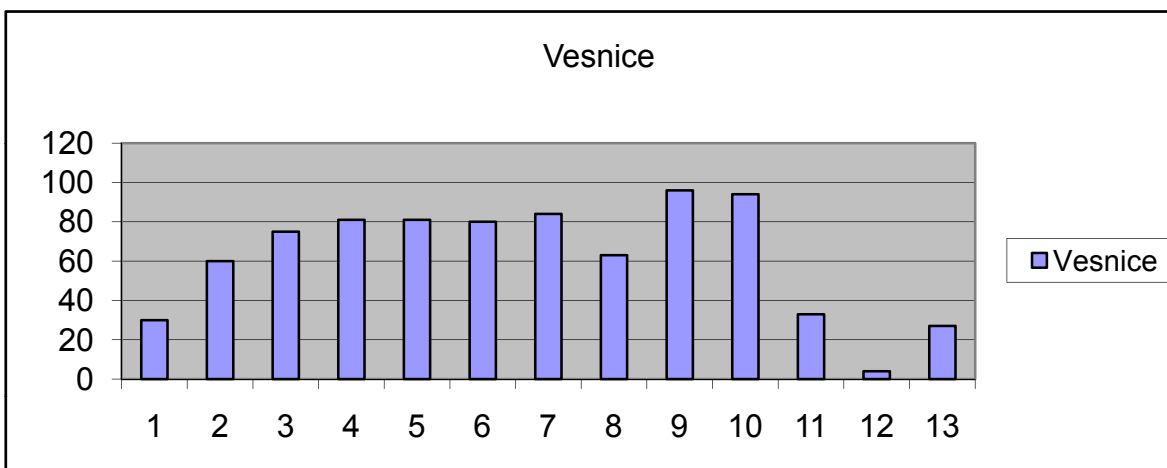
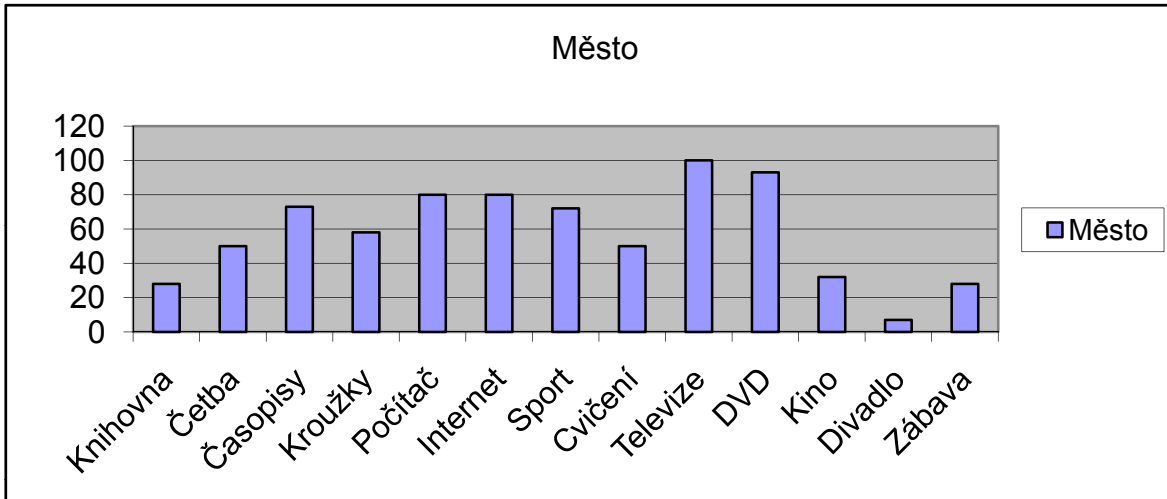
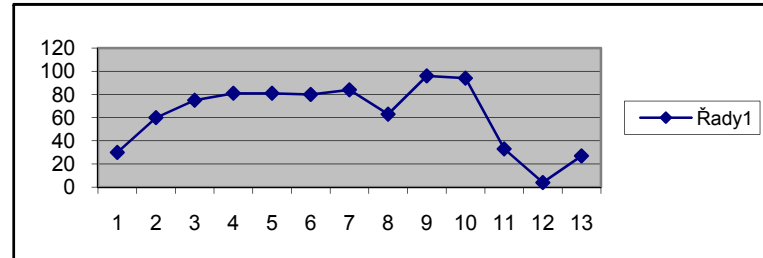
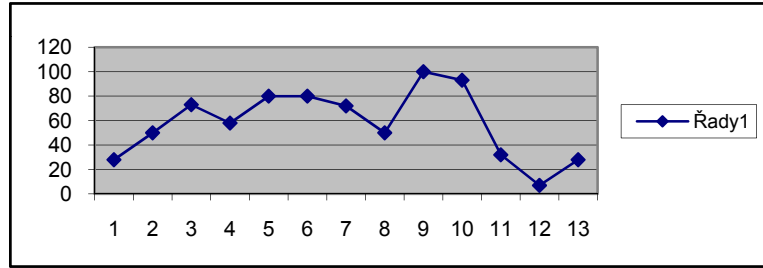

Vesnice

SROVNÁNÍ

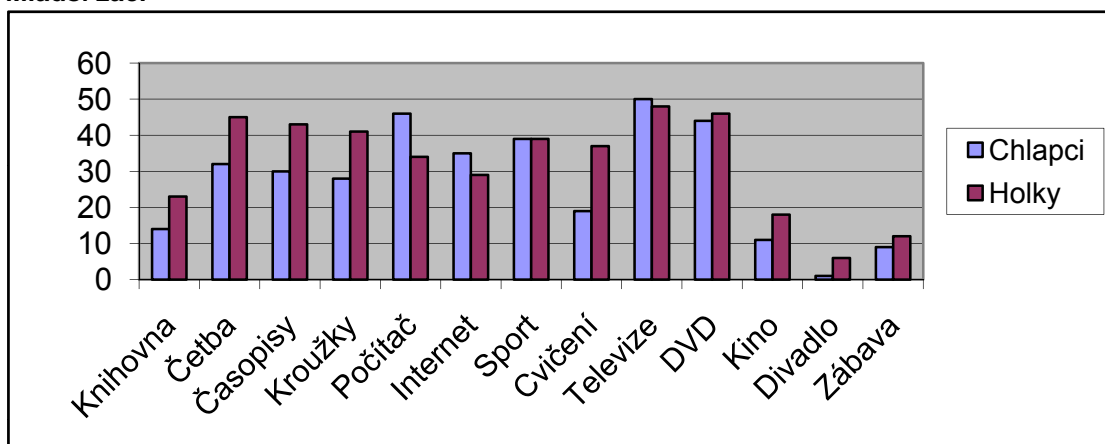
	Město	Vesnice
Knihovna	28	30
Četba	50	60
Časopisy	73	75
Kroužky	58	81
Počítač	80	81
Internet	80	80
Sport	72	84
Cvičení	50	63
Televize	100	96
DVD	93	94
Kino	32	33
Divadlo	7	4
Zábava	28	27

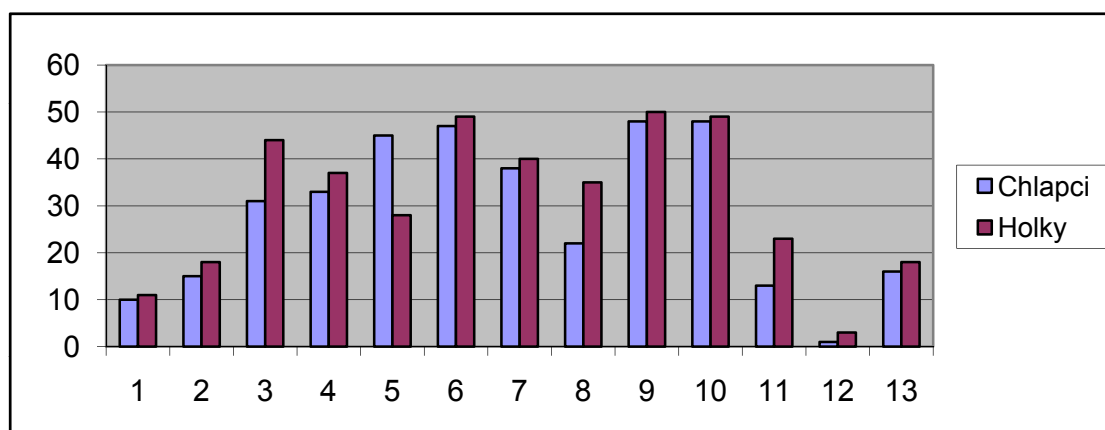
Srovnání - mladší a starší žáci

	3. Třída		8. Třída	
	Chlapci	Holky	Chlapci	Holky
Knihovna	14	23	10	11
Četba	32	45	15	18
Časopisy	30	43	31	44
Kroužky	28	41	33	37
Počítač	46	34	45	28
Internet	35	29	47	49
Sport	39	39	38	40
Cvičení	19	37	22	35
Televize	50	48	48	50
DVD	44	46	48	49
Kino	11	18	13	23
Divadlo	1	6	1	3
Zábava	9	12	16	18

Mladší žáci

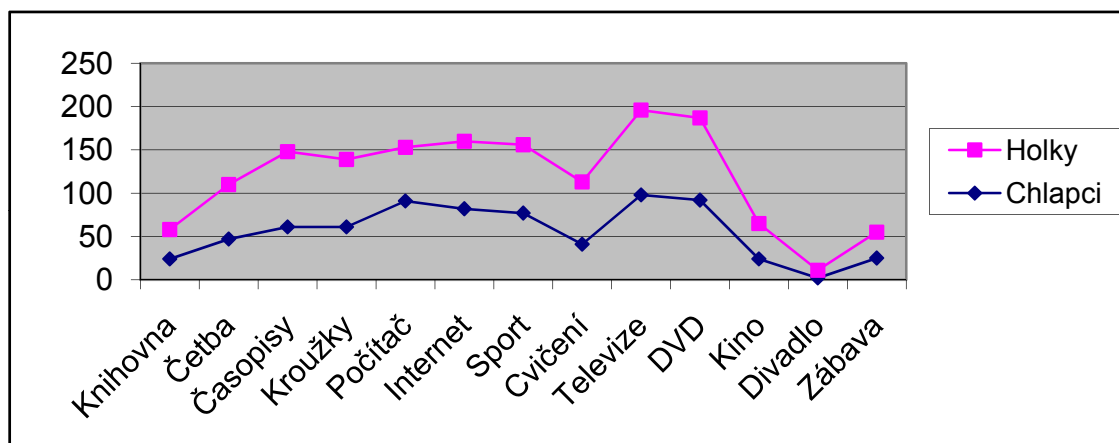
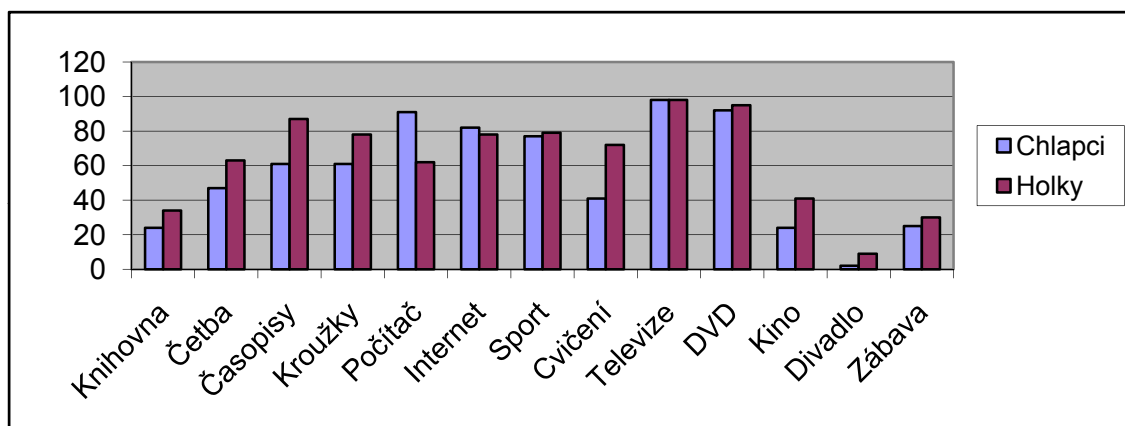

Starší žáci

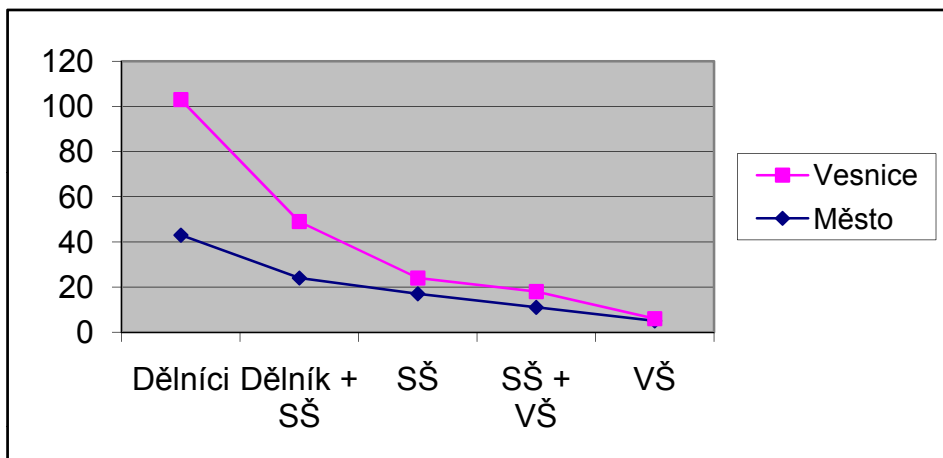
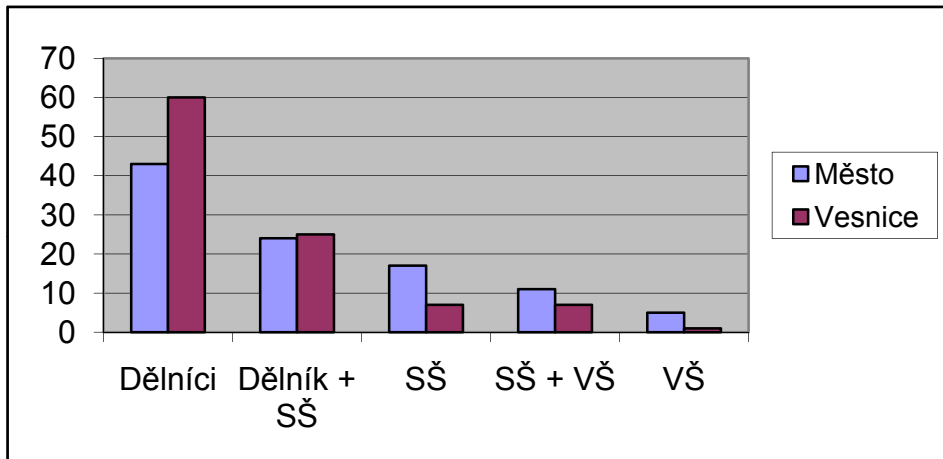
Srovnání - pohlaví

	Chlapci	Holky
Knihovna	24	34
Četba	47	63
Časopisy	61	87
Kroužky	61	78
Počítač	91	62
Internet	82	78
Sport	77	79
Cvičení	41	72
Televize	98	98
DVD	92	95
Kino	24	41
Divadlo	2	9
Zábava	25	30

VZDĚLÁNÍ RODIČŮ

	Město	Vesnice
Dělníci	43	60
Dělník + SŠ	24	25
SŠ	17	7
SŠ + VŠ	11	7
VŠ	5	1

Základní škola
Třída
Místo ZŠ
Pohlaví
Datum

DOTAZNÍK

Co děláš ve volném čase

1. Chodíš do knihovny a jak často?
2. Čteš doma knihy a jak často?
3. Čteš doma časopisy a které nejraději?
4. Chodíš do kroužků a do kterých?
5. Hraješ hry na počítačích?
6. Používáš internet a jak často?
7. Sportuješ a jaký sport děláš?
8. Cvičíš doma a co nejraději cvičíš?
9. Díváš se na televizi a na jaké pořady?
10. Díváš se také na video a na DVD a na co nejraději?
11. Kam chodíš ven, do kina, divadla anebo na jinou zábavu?
12. Bydlíš na vesnici nebo ve městě?
13. Jak trávíš volný čas ve všední den?
14. Jak trávíš volný čas o víkendu?
15. Jaké vzdělání mají tvoji rodiče a kde pracují?